

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563 Zagreb št. 59.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

SCLOVENECE

Besarabija

Včeraj smo v drugi izdaji »Slovenec« štali senzacionalno izjavo romunskega zunanjega ministra Titulescu, v kateri je naznanil končni prelom v pogajanjih s sovjetsko Rusijo. Ovir, na kateri se je romunski zunanji minister spodtaknil, je bila baje samo ena beseda v besedilu pakta, ki je bilo sestavljeno od romunskega polnomočnega pooblaščenca Cadere in sovjetskega poslanika v Varšavi že 29. aprila tekočega leta. To besedilo govori o obstoječih spornih vprašanjih med Romunijo in sovjetsko Rusijo. Romunija je po posredovanju francoske vlade zahtevala, da se beseda »obstoječe« črta. Sovjetska vlada je 10. novembra odgovorila zopet preko Pariza, da na to zahtevo ne more pristati in da daje Romunom štiri mesece odloga, da se premislijo. Romuni so sedaj ta predlog odbili.

Beseda »obstoječe« izgleda tako malenkostna in nedolžna, da bi ne mogli verjeti, da je preprečila sporazum med dvema sosedoma, na katerega je Evropa tako nestrno čakala. Toda za njo se skriva vsa velikanška težava rusko-romunskih odnosov, ki se lahko izrazi z drugo kratko besedico: Besarabija. Če Romunija pristane na to, da »obstoječe« sporna vprašanja med Rusijo in Romunijo, potem priznava, da vprašanje o pripadnosti Besarabije še ni rešeno z mednarodnopravnega stališča in da ga bo treba enkrat načeti in sicer z direktnimi pogajanj z Rusijo. Če pa na drugi strani sovjetska Rusija pristane, da se beseda »obstoječe« izbriše, potem tudi ona priznava, da med njo in med Romunijo ni nobenega sedaj obstoječega spora, da je torej aneksija Besarabije po Romuniji pravomočna tudi z ruske strani in da je mednarodnopravno besarabsko vprašanje likvidirano. Na tej točki pa so se pogajanja razbila in konflikt, ki je nastal z 28. novembrom 1920, ko so štiri velesile Romuniji dovolile, da si osvoji celo Besarabijo, ostaja odprt kakor stara, že zgnojena, nezacepljena rana, ki ogroža ves organizem in postaja za vsa okolica nevarna.

Kratek zgodovinski potek besarabskega vprašanja bo nevarnost, ki je nastala z rusko-romunskim prelomom, razsvetlil.

V svojih neprestanih vojnah s Turčijo, katero je ruski princ Carlorijski imenoval arifoko, ki se mora pojesti polagoma, list za listom, se je Rusija vezala tudi z vstajskimi moldavskimi knezi ter je po skupni zmagi nad Turčinom v bucareškem miru 28. maja 1812 obdržala Besarabijo, to je spokrajnjo med Prutom in Dnjestrcom. Pariški mir leta 1856, ki je zaključil krimsko vojno, je odtrgal Rusiji tri besarabske okraje: Cahul, Bolgrad in Ismail, in jih priključil moldavski kneževini, toda leta 1878 je berlinski kongres, s katerim se je zaključila rusko-turška vojna, vrnil vse tri distrikte ruskemu carstvu. Bukareški mir nosi podpise Rusije in Turčije, pariški mir podpise Rusije in evropskih velesil, berlinski mir podpise Turčije, Rusije in ostalih velesil. S tem je mednarodnopravno končno veljavno odločeno, da pripada Besarabija Rusiji. Romunija niti pri eni teh treh mirovnih pogodb ni sodelovala, ker je šele z berlinskim kongresom dobila pravico do samostojne življenosti. Ko je Romunija torej začela obstajati, je Besarabijo našla vteleseno v ruskem carstvu. To dejstvo je važno in se mora posebej poudariti.

Besarabijo odslej Rusiji nikdo ni osporaval. Niti Romunija ne, kar je bil ruski ministrski predsednik Maklakov v svoji noti 2. julija 1919. naslovljena na mirovno konferenco v Parizu, tudi pribral, ko je ugotovil, »da je Romunija stopila v vojno pod gotovimi pogoji, na katere so zavezniški pristali, a med katerimi se ne nahaja niti najmanjša aluzija na Besarabijo«. Kljub temu pa je ob prevratu Rusija Besarabijo izgubila in sicer v sledečih etapah:

Takoj po izbruhu boljševiške revolucije se je v Besarabiji konstituiral vrhovni svet ali Statul Carci, ki je vladal od 7. aprila 1917 do konca marca 1918. Medtem se je 20. julija 1917 sestal v Kišinevu kongres vseh političnih, nacionalnih, kulturnih in stanovskih organizacij pod predsedstvom delegata Kerenskijeve vlade in protestiral proti ukrajinski Radi, ki je proglasila aneksijo Besarabije. Naslednjega 21. novembra je bil Statul Carci odprt in je 2. decembra 1917 proklamiral neodvisno demokracijo in federativno republiko. Dne 27. marca 1918 je Statul Carci proglasil zedinjenje z Romunijo.

Toda pariška mirovna konferenca na noben način ni hotela vzeti na znanje poteka dogodkov v Besarabiji, ki so se izvršili v času, ko je v Rusiji divjala revolucija in ki so bili več ali manj izključeni z demagožijom ali terorjem. Nadalje je mirovna konferenca stala tudi na stališču, da se v odločitvi predstavnikov Rusije ne more razpolagati s ruskim ozemljem. V tem oziru se je popolnoma pridružila resolucijam, sklenjenim na kongresu ruskih emigrantov na Iles des Princes dne 22. januarja 1919, »naj se vsako vprašanje, ki se tiče Rusije, izvzame iz Poljske, odloži, da bo Rusija v tej ali oni obliki mogla sodelovati in to v okvirju meja leta 1914, medtem ko se naj začasno gotovim delom Rusije, ki so pod nacionalnimi vladami, da provizorični statuse.

Toda že v septembru 1919 je prišlo na mirovni konferenci do preokreta. Romunski ministrski predsednik Bratlianu je bučno zaloputnil vrata in odšel domov, na njegovo mesto pa je kot romunski delegat prišel 12. oktobra 1919 Vajda-Vojvod. Francoski in angleški delegati, katerim je Romunija morala priznati široke koncesije v industriji petroleja, so se odločili, da podpirajo romunske želje glede Banata, narodnih manjšin, odškodnine za škodo, povzročeno po okupaciji, in naenkrat tudi glede Besarabije. Mešetarenje je trajalo več mesecev in šele marca 1920 so se velesile odločile, da

Po Hitlerjevem neuspehu

Baron Papen se vrne?

Berlin, 24. nov. Agencija Avala poroča: Hindenburg bo jutri sprejel Papena in mu poveril nalogo, da sestavi novo avtoritativno vlado.

★

Berlin, 24. novembra. tg. Uradno se objavlja: Adolf Hitler je v svojem pismu z dne 24. novembra odklonil izvršiti dani nalog, da ugotovi parlamentarno večino za vlado, ki naj bi jo on sestavil ter je s svoje strani predlagal, da naj mu državni predsednik brez pridržkov in ne da bi prej ugotovil večino v državnem zboru, poveri sestavo vlade in ji da na razpolago prezidijalna pooblastila. Državni predsednik je ta predlog odklonil, ker je smatral, da se ne bi mogel zagovarjati pred nemškim narodom, če bi dal svoja prezidijalna pooblastila voditelju take stranke, ki je vedno znova naglašala svojo izključnost, in ker se je moral bati, da se ne bi prezidijalni kabinet, ki bi ga vodil Hitler, nujno razvil v strankarsko diktaturo z vsemi posledicami, posebno s poostrojitvijo nasprotij v nemškem narodu, kar pa bi državni predsednik po svoji prisi v svoji vesti ne mogel zagovarjati. Podrobnosti o pogajanjih zadnjih dni so razvidne iz korespondence, ki se bo še danes objavila.

Korespondenca med državnim predsednikom in njegovim državnim tainikom dr. Meissnerjem in med Adolfom Hitlerjem, katere se nanajša

na nalog, da sestavi kabinet, se je pravkar objavila in v splošnem potrjuje dosedanja poročila, ki so bila že objavljena o poteku pogajanj.

Predsednik državnega zbora Göring je po nalogu Hitlerja podal zastopnikom listov pojasnila narodno-socialistične stranke o vsem poteku pogajanj. Njegovo poročilo se končuje tako, da napoveduje boj vsakemu kabinetu. Göring pravi, da bodo narodni socialisti vsako vlado ravno tako po-

drli, kakor so Papenovo. Narodno-socialistični pokret je prepričan o tem, da ga bodo v par mesecih vendar morali poklicati v vlado, stranka pa bo ostala pri svoji dosedajni jasni liniji. Glede sedanjega položaja izjavlja Göring, da se ne veruje, da bi bila vrata že popolnoma zaprta. Hitler bi bil mogel nalog sprejeti le tedaj, če bi bil dobil potrebna pooblastila. Stavljenih pogojev ni mogel sprejeti, njegov protipredlog pa je bil odklonjen.

Prelat Kaas pri Hindenburgu

Berlin, 24. nov. tg. Ko so se razbila pogajanja s Hitlerjem, je državni predsednik Hindenburg danes zvečer sprejel voditelje drugih strank, ki bi prišle v poštev za sestavo večinske vlade. Najprej je trideset ure govoril z voditeljem centruma, prelatom dr. Kaasom o možnosti sestave večine. Ta razgovor se bo jutri popoldne nadaljeval, očitno zato, da bo mogel med tem tudi prelato Kaas s svoje strani proučiti nadaljnje možnosti. V zvezi s tem je po naročilu Hindenburga govoril državni tajnik Meissner s Hugenbergom za nemške nacionalce, Schäfferjem za bavarsko ljudsko stranko in Dingeldayjem za nemško ljudsko stranko. Smatrati je, da se bodo jutri sprejeli voditelji strank nadaljevali. Pri tem nameravajo izkoristiti vsako

možnost za sodelovanjem z državnim zborom. Seveda pa pri tem ne mislijo na sprejem zastopnikov socialnih demokratov pri Hindenburgu, ker bi sprejem socialnih demokratov v navedeni smeri za sestavo večine ne nudil nobene možnosti. Nasprotniki parlamenta trdijo, da obstoja nujna sila, ki opravičuje porabo takih sredstev, katere v ustavi niso predvidene. Razgovori, ki jih vodi Hindenburg, vendar kažejo, da hoče izkoristiti vsako možnost za normalno nadaljnje delo. Pred soboto ali nedeljo ni pričakovati odločitve, ker tudi, če bi stopila v ospredje zopetna kandidatura von Papena za prezidijalni kabinet, bi tudi Papen ne sprejel takoj naročila, temveč bi zahteval najprej nekaj dni časa za premislek in pogajanja.

Bolgarija - Jugoslavija

Sofija, 24. nov. Ž. Včeraj je kongres zemljoradniške zveze Aleksandra Stambolijskega v Stari Zagori končal svoje delo. Sprejeli so resolucijo, v kateri posebno naglašajo, da je zemljoradska zveza Aleksandra Stambolijskega za prijateljske odnose z Jugoslavijo. Nadalje v resoluciji izjavljajo, da bo zveza zemljoradcev ostala zvesta tradicijam politike Aleksandra Stambolijskega tako v zunanji kakor tudi v notranji politiki. V novi odbor so vstopili tudi bivši ministri, sedaj emigranti Aleksander Obor, Nedeljko Atanasov, Hrta Stojanov, Kostar Todorov in Panča Tribunov. Da je izvolitev izvala vsestranske komentarje v vseh političnih krogih, tega ni treba poudarjati.

Sofija, 24. nov. Ž. V zvezi s protestno noto, ki jo je izročil jugoslovanski opolnomočeni minister v Sofiji dr. Vukičević bolgarski vladi, je predsednik vlade Mušanov izjavil časnikiarjem:

»Jugoslovanska vlada je izročila naši vladi po g. Vukičeviću zaradi incidenta na meji protestno noto, v kateri zahteva, da se skliče glavna linjska komisija, ki naj v soglasju s členom 3 konvencije med Jugoslavijo in Bolgarijo izvrši preiskavo pri Rešni, kjer je bil izvršen vpad na jugoslovansko ozemlje. Danes ali pa najkasneje jutri bom odgovoril jugoslovanskemu poslaniku Vukičeviću.«

Roosevelt proti enotni fronti dolžnikov

Newyork, 24. nov. tg. V smislu smernic Hooverjeve spomenice so bili sedaj izročeni ameriški odgovori Angliji, Franciji in Belgiji. O odgovoru, namenjenem Angliji, se je Hoover dolgo posvetoval s Stimsonom in Millsom, ker se boji, da ne bi decembarsko plačilo škodovalo funtu. Tudi Roosevelt je podal lastno izjavo glede dolgov. Soglašja z načeli, ki jih je izrekel Hoover, predvsem pa hoče z ločenimi diplomatskimi pogajanj razbiti fronto evropskih dolžnic, ki se ustvarja. Zato najbrže na

svetovni gospodarski konferenci niti ne bo govora o reviziji problema dolgov. Novi kongres bo najbrže imenoval posebno komisijo za študij ločenih diplomatskih pogajanj z državami dolžnicami. Aktualna pogajanja pa bodo začeli šele meseca marea novo imenovani poslaniki. Javno je videti tudi namen, da hoče Amerika razlikovati med Francijo in Anglijo. O plačilni zmognosti Francije so vsi prepričani in pripravljajo zato za Francijo strožje pogoje.

Nemški poslanik pri kralju

Belgrad, 24. novembra. I. Danes popoldne je Nj. Vel. kralj sprejel v svečani avdienci novega nemškega poslanika Dufour-Feronzea v spremstvu šefa protokola zunanje ministrstva Novakovića. Prihod nemškega poslanika na dvor na Dedinjah je pozdravila častna četa vojakov, nakar je godba zaigrala našo in nemško državno himno. Novega nemškega poslanika je nato odvedel maršal dvora, general Dimitrijevič h kralju, kateremu je nemški poslanik izročil svoje akreditivne listine. Po avdijenci pri Nj. Vel. kralju se je novi nemški poslanik v družbi šefa protokola Iije Novakovića takoj odpeljal na nemško poslanništvo, kjer je sprejel časnikiarje ter jim podal sledečo izjavo:

»Prelomijo vse doslej dane besede in da »izročijo Besarabijo Romuniji, česar do sedaj ni bilo mogoče, ker se je pričakovalo, da pride do prijateljskega sporazuma med Rusi in Romunije. Ker pa do sporazuma ni prišlo in »ker besarabsko vprašanje ne more ostati odprto, naj deželo prevzame Romunija, dejstvo, ki se bo zabeležilo v posebni mednarodni pogodbi. Pogajanja, ali bolje rečeno, trženje je trajalo do 28. oktobra 1920, ko je bila v Parizu podpisana »pogodba med britanskim cesarstvom, Francijo, Italijo in Japonsko na eni in Romunijo na drugi strani, ki v prvem členu določa, »da podpisane velesile priznavajo romunsko nadoblast nad Besarabijo, medtem ko v devetem členu zagotavlja, »da bo tudi Rusija povabljena, da se tej pogodbi pridruži.

Pogodba od 28. oktobra 1920 ne nosi ruskega podpisa, čeravno razpolaga z ozemljem največje zaveznice zmagovitih velesil. Namesto Rusije pa so si Anglija, Francija, Italija in Japonska prisvojile pravico, da razpolagajo z Besarabijo, kot da bi bila »terra nullius«. Tudi v razmejitveni komisiji, sestavljeni od zastopnikov Zveze narodov, romunskega delegata in predstavnika velesil, ni bilo nobenega Rusa.

Na ta način torej je prišla Romunija, zaveznica zmagovitih velesil in Rusije, do Besarabije. Tako

so si štiri velesile, ki niso imele nobenega mednarodnopravnega naslova, dale same sebi pravico, da podarijo Romuniji ozemlje s skoraj tremi milijoni prebivalstva. Rusija tega akta ni priznala in odgovor, ki ga je sovjetska vlada poslala Titulescu, pravi, da vztraja na svojem stališču. Mednarodna politika se bo torej z Besarabijo morala še pečati. Pod kakšnimi vidiki ga bo reševala? S stališča kodificiranega mednarodnega prava? Potem brez-pogojno obdrži Rusija prav. S stališča načela o samoodločbi narodov? Potem je plebscit neizbežen, ker okoliščine, v katerih se je dne 27. marca 1917 izvršilo zedinjenje z Romunijo, ne daje nobene garancije, da je Statul Carci pravilno tolmačil mnenje naroda. Statistike ne nudijo sigurnih zaslomb. Romunska navaja dvetretinsko večino Romunov, nemške statistike jo politično komaj na nadpolovico, medtem ko ruske predvojne številke dajejo veliko premoč ruskemu življu. Ker pa ni verjetno, da bi prišlo do plebscita, katerega sovjetska vlada ne izbegava, ne preostane druga pot, kakor tista, ki jo je Titulescu zaprl, namreč, da se znova začnejo pogajanja, ki bodo s pristankom obeh držav in naslanjajoč se na mišljenje prizadelega prebivalstva, besarabsko rano odstranila. Mi smo prepričani, da se obe državi ne bosta izogibali prve prilike, ki se jima bo za to nudila.

Šolo vzgojiteljem!

Zahteve nemških katolikov

Monakovo, 23. novembra.

Tudi pri nas postaja v zadnjem času problem šole čedalje bolj aktualen. Razprave, ki jih je sprožila odredba pruske vlade od 29. oktobra radi reforme glede podrejenosti posameznih vrst, postajajo vedno bolj vroče in so že zajele tudi dežele izven Prusije. Ta najnovejši vladni ukrep je imel namen, da bi čimveč strokovnih šol, ki so doslej spadale pod kompetenco strokovnih ministrstev, podredil prosvetnemu ministrstvu. Tudi strokovne šole naj bi po možnosti vodila ena centrala, prosvetno ministrstvo; to naj bi stremelo za tem, da vlije tudi v gole strokovne šole več duha. Zagovorniki te reforme so bili po objavi naredb pruske vlade zelo razočarani, ker je zakon sicer upošteval marsikatero strokovno šolo in jih podredil prosvetnemu ministrstvu, pustil pa je trgovske in obrtne šole pri miru, tako da ostanejo tudi te poslej podrejene drugim ministrstvom.

Katoličani so v zadnjem času že večkrat izrazili svoje nezadovoljstvo s to reformo, najbolj značilen pa je protest »Katoliške šolske organizacije v Nemčiji«, ki je bil objavljen danes v katoliških dnevnikih. Če se že hočejo šole podrediti enotnemu osrednjemu vodstvu, pravi resolucija, potem je treba prav tako upoštevati trgovske in obrtne šole. Zdi se, da je vladni ukrep pustil v nemar te šole, prav zato, da bi lahko še nadalje ostale brez verouka. Katoličani ne morejo mirno prenašati tega stanja. Sicer se šolska organizacija nemških katoličanov sploh ne strinja z načeli, po katerih je pruska vlada postopala pri izvedbi reforme. »Notranji minister je razposlal za prosvetne ministre posameznih dežel okrožnico, v kateri jim nalaga, naj izvedejo depolitizacijo šole in naj gledajo na to, da učitelji pri vzgoji sodelujejo s starši in ljudstvom. V nasprotju s to okrožnico so zadnje navedbe pruskega prosvetnega ministra še bolj odžulile šolo ljudstvu. Šola uhaja čedalje bolj iz rok vzgojiteljem in postaja objekt interesov avtoritarnega in shematičnega upravnega aparata. Šolsko upravo so vzeli iz rok kolegijske in jo izročili deželnim svetom ter deželnemu predsedniku in tako šolo politizirali. Poleg tega je vlada odstranila sposobne katoliške prosvetne referente. Nemška šola, ki ima že starodavno tradicijo in ki se je doslej dobro obnesla, je v nevarnosti, ker se je v šolski upravi začel čedalje bolj poudarjati državno-avtoritarni moment in ker so pri postopanju z učitelstvom odločilni politični razlogi in ne vzgojni. Šolska politika mora stopiti na povsem novo pot. Centralizacija in birokratizacija je šoli posebno škodljiva. Šola mora na vsak način ven iz birokratskega ozračja, v roke jo morajo dobiti samo vzgojitelji in starši bodo pri vzgoji otrok sodelovali. Šolsko vprašanje je zadeva vse države, vsega naroda in pri reševanju tega problema morajo ostati neokrnjene pravice staršev do vzgoje njihovih otrok.

V tej zvezi ni nič manj pomembna resolucija katoliške mladine, ki se zbira v Berlinu pod okriljem katoliške akcije. Resolucija se po svojem osnutku nanaša na encikliko Pija XI. o krščanski vzgoji. Družina in šola morata biti neprestano v stiku s cerkijo. Krščanska vzgoja daje najboljšo jamstvo, da odgoji značajne može, zveste državi, združene s svojim narodom in pripravljene na delo za splošno dobro domovine. Vzgoja otrok je stvar posameznika iz družine, država jo mora podpirati in odstraniti vse težkoče, ki so ji napoti. Dolžnost države je, da pobija brezboštvo v šoli in nemoralo v čitvi in umetnosti, da pospešuje verouk, ki ga je treba uvesti tudi v strokovne šole.

Dunajska vremenska napoved. Izpremenljivo oblačno, v prostih položajih sveži zbirni vetrovi, morda tuintam krajevne padavine. Nadnormalna temperatura.

Politika v Podonavju

Gömbös obišče Austrijo

Budimpešta, 24. novembra. Z. V zvezi z vestjo o bodočem potovanju ministrskega predsednika Gömbösa na Dunaj in v Berlin izjavljajo na mero-dajnih mestih, da bo to potovanje poluradnega značaja. Izjavljajo, da bo Gömbös potoval že v prvi polovici decembra na Dunaj in nato v Berlin.

Budimpešta, 24. novembra. Z. Danes dopoldne je bila seja vlade, na kateri so razpravljali o avstrijsko-madjarški trgovinski pogodbi. Kmetijski

minister dr. Szalay bo odpotoval na Dunaj in končal pogajanja. Szalay je odpotoval popoldne na Dunaj, kjer bo ostal do sobote.

Budimpešta, 24. nov. tg. Kmetijski minister dr. Kallay se odpelje nočjo na Dunaj k sklepu trgovinske pogodbe med Avstrijo in Madžarsko. Kljub nasprotni vestem pa bo ministrski predsednik Gömbös šele pozneje prišel na Dunaj, potem pa se bo najbrže takoj odpeljal tudi v Berlin.

Poljsko-ruski pakt

Varšava, 24. novembra, tg. Poljski vladni listi pozdravljajo podpis rusko-poljske pogodbe o razsodišču kot zadnjem delu vsega kompleksa pogodb, dočim posebno hladno pišejo o večeršnjih izjavah rumunskega zunanjega ministra Titulescu. Poluradno se že javlja, da se bo že v najkrajšem času ratificirala rusko-poljska pogodba o nenapadanju. Pri tem pa se postopanje zaveznic Romunije niti ne omenja. Zdi se, da je s tem že izvršena ločitev med poljsko in rumunsko vzhodno politiko, kljub temu, da se formalno še vzdržuje zveza med obema državama.

Švedska znižuje vojaške izdatke v prid brezposelnim

Stockholm, 24. novembra. AA. Vojaki izdatki bodo znižani na švedskem za 20 milijonov kron. Od tega bo odpadlo na vojsko 11 milijonov, na mornarico 8 in na letalstvo 1 milijon. Te redukcije je sklenila posebna vojaška komisija, ki jo je imenovala sedanja delavska vlada. Prihranke bo vlada uporabila za ustanovitev velikega fonda za brezposelne.

Vrhu tega predlaga vojaška komisija, naj se zniža število aktivov. Prav tako pa tudi novinci, ki bodo spoznani za sposobne, ne bodo vpoklicani.

O teh redukcijah bo vlada predložila parlamentu poseben zakon. Za zakon bo poleg delavske stranke glasovala tudi skupina liberalne stranke.

Veliki fašistični svet

Milan, 24. nov. tg. V dveh dolgih nočnih sejah, na katerih je govoril Mussolini po več ur, pa se njegovi govori v kratkem komunicirajo ne omenjajo, je razpravljali veliki fašistični svet o mednarodnem položaju in posebno o vprašanju vojnih dolgov. »Corriere della Sera« omenja k temu v svojem članku, da je Italija na plačilo vojnih dolgov pripravljena samo toliko, kolikor bo dobila denarja na račun reparacij. Amerika ne bi ničesar pridobila, temveč vse izgubila, če bi se podaljšal evropski gospodarski kaos. Evropske dolžnice bi morale sedaj plačevati Ameriki iz lastnih sredstev, ograjač svoje proračune, četudi so bile, posebno Italija, velikopotezne pri popuščanju reparacijskih plačil nasproti premaganim državam.

Upor v pravoslavnem bogoslovju

Sarajevo, 24. nov. 1. Pred par dnevi so izključili iz tukajšnjega srbskega pravoslavne bogoslovja 35 pravoslavni bogoslovcev, dijakov 3, 4. in 5. razreda zaradi upora, ki so ga organizirali proti svojim predpostavljanim. Preiskavo o teh dogodkih so vodili odposlanci sv. sinoda. Pravoslavni bogoslovci 5. razreda, ki so se udeležili upora ter so bili zaradi tega izključeni, se bodo po poteku enega leta lahko ponovno vpisali v 5. razred. Dijaki-uporniki 3. in 4. razreda pa so izključeni za vedno iz vseh pravoslavni bogoslovij.

Osebnosti

Belgrad, 24. nov. 1. Trgovinski minister je postavil pri glavni podružnici Državne hipotekarne banke v Zagrebu Frančiška Zdoška za višjega uradnika 8. položajne skupine. — Na državni dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani je napredovala Maša Gorazdova za predmetno učiteljico v 8. položajno skupino. — Na okrajnem glavarstvu v Ljubljani je napredoval v 8. položajno skupino Josip Leksik, kontrolor mer. — Upokojeni so sledeči strojevodje ljubljanskega železniškega ravnateljstva: Friderik Barič, Anton Grobelšek, Alojzij Anderle, Alojzij Edelhauser, dalje vlakovodje Ivan Kuštrin, Dominik Marion, Franc Mazek, Anton Dove, Stefan Mali, Josip Okorn, Josip Race, Mihael Rovar, Ivan Rankovič, skladiščnik, in Franc Ogner, nadzornik strojev.

K gledališki debati

Slovenska opera in opereta

Pod tem naslovom je izšel na tem mestu članek, ki napada naše operno gledališče in njegovo delo. V borbo, ki se vrši v zadnjem času v časopisih za to kulturno ustanovo, so pričeli posegati ljudje, ki bodisi o stvari nimajo jasnih nazorov, bodisi izrabljajo ta moment za uveljavljanje osebnih interesov in izza plotu anonimnosti ali raznih šifer mladijo vse vprek brez zavesti odgovornosti. Kakor je jasno nam vsem, da je opera zašla v slepo ulico, in da so očitki in svarila opravičena, tako moramo grajati vse take napačno orientirane izpade, ki stvari nad vse škodujejo. Kajti zavdati se moramo svetosti takega boja, ki mora biti dvignjen nad vse malenkosti in osebno barvane koristi, usmerjen edino v kvalitetno stanje in dvigovanje naše umetniške kulture. Pisec gori omenjenega članka, neki »izostali abonent« pa postavlja za podlago svojemu izpadu čudno zmaliceno, popolnoma subjektivno pojmovanje operne in operetne kulture in v tem, ko napada nerednost v naši operi, ji samolastno in avtoritativno določa smeri, ki so puhe in nazadnjaške. »Slovenec« je z dosedaj nastavljenimi glasbenimi kritiki, z njihovimi resnimi stremenji za dvigovanje slovenske glasbene umetnosti dokazoval vedno, da mu je prav to dvigovanje najresnejše stremenje. Vsi kritiki, med njimi najemotivnejše pokojni Stane Vurnik, so se z vso vno mo bili za sodoben razvoj in visoko stališče naše operne institucije. — »Izostali abonent« pa si drzno upa prezirati vse to kulturno stremenje in samolastno predpisovati, da mora ravnateljstvo v polni meri upoštevati okus in želje obiskujočega občinstva, da za razumevanje in prenašanje težke moderne opere ni sedanjih čns, da sedanjih težki časi zahtevajo lažje in veselejšee glasbe, da opereto morajo gojiti itd. Le kje ima ta gospod razumevanje, kaj je umetniška kvaliteta in kaj časovni razvoj? Kje pojim o tem, kaj so naloge in dolžnosti ravnateljstva ta-

kega umetniškega instituta? Mar misli, da je opera pridobitni zavod, ki so mu vsa sredstva dobra, da privabi občinstvo in polni blagajno? To so zahteve, ki jih je treba najstrožje obsoditi. Da »občinstvo išče v gledališki razvedrila po končanih težkih dnevnih poslih«, to vemo tudi mi. Toda ta oddih najde plemenit, kulturni človek prav v uživanju visoko kvalitetnih umetnin, ki zajemajo njegovo zanimanje z vidika preteklosti, še bolj pa razvoja najaktualnejše sodobnosti. Do take kulturnosti vzgajati ljudi je naloga gledališča, ne pa slepo slediti okusu in željam občinstva. Tako je stremenje kulturnih ljudi, ki mora biti prosto vsake osebnosti. Poleg omenjenega namreč prav osebo zadiši v članku stavek, da je letošnja opereta »brez pravega operetnega režiserja, ki smo ga doslej imeli«. Hočem namreč to povdariti brez vsakega konkretnega namigavanja, ker k stvarnosti take misli ne spadajo. Ne spominjam se namreč, da bi v zadnjem času naša opereta imela režiserja tolikšnega formata, da bi ga mladi po svojih strokovnih sposobnostih ne mogli nadomestiti. Zato smatram to za namigavanje, ki niso zajeta v zasledovanju splošnih koristi.

Mislil, da nam je vsem kvaliteta in porast našega opernega gledališča pri srcu in da se bomo edino za skupne kulturne dobrine. Zato moramo vse izpade, ki zaidejo v stran iz te enotne smeri, obsoditi, da vzdržimo unaravnčenost in njej odgovarjajočo čistost take borbe.

Vilko Ukmar.

Op. ured. Včerajšnji članek smo objavili le kot glas abonenta, ker hočemo, da tudi ti svobodno morejo izraziti svoje želje. Danes pa pričujemo gornjo strokovno izjavo našega glasbenega referenta, ki tolmači načelno stališče našega lista.

Domači problemi

Potrebna reforma družbenega prava

Teoretično in praktično bi bil mogoč naslednji slučaj: Podjetnik, ki ne more drugod uspeti in ki nima drugega premoženja kot nekaj tisočakov, pride na misel, da bi bilo dobro zvezati dve prometni točki z avtobusno zvezo. Nabavi si avtobus, stakne še nekaj posojila, večino kupnine pa ostane na dolgu; da bo pa stvar bolj paradiralna, osnuje sam s seboj družbo z omejeno zavezo in javi v pogodbi in trgovinskem registru, da znaša glavica 20.000 Din, ki ga je tudi vplačana. Obrat se začne.

Pa se pripeti, da ta podjetnik tudi sam vozi svoje vozilo. Ker pa nesreča nikdar ne počiva, si lahko predstavljamo dogodek, ko po svoji krivdi povozí do smrti delavca, ki se ravno vrača iz tovarne k svoji družini. Družina je na mah ob hranitelja. Zakon določa, da mora ob takih prilikah nadomestiti krivdni povzročitelj težke izgube vse, kar je družina izgubila. Z drugimi besedami: Podjetnik mora plačevati za družino in jo vzdrževati kot jo je pokojni.

Ko pa se vdova začne zanimati za zakonito podporo, doživi mesto stalne alimentacije naslednjo farzo. Podjetje z avtobusom je družba z omejeno zavezo. Ta pa je kot taka zase juridična enota, sama za vse odgovorna. Navadno vplačane glavice nikjer več ni; edini avtobus, ki bi predstavljala kako vrednost, pa še ni plačan in je do popolnega plačila pridržana lastninska pravica, to se pravi, da je last tistega, ki ga je prodal. Družini ne preostane drugega kot izročiti se in čakati na negotovo usodo.

Da ne bo nesporazuma: Nikakor nočemo ovirati razvoj našega avtobusnega prometa. Če smo vzeli za vzgled ravno možen slučaj iz te panoge, je le slučaj. Prav isto vidimo namreč v trgovini, obrti, industriji. Posledice so bile pri popisnem slučaju te, da je družina izgubila hranitelja brez nadomestka; drugod pa, da z malimi odstotki različne izgubijo dobavitelji vse. Kajti s kako vplačano glavico 20.000 Din, ki je nikjer ni in s kakimi dvomljivimi terjatvami in ostanki se ne da več pomagati. Efekt je eden in isti. Osebnost odgovornosti ni nikjer.

Na dlani je torej, da je obstoječa zakonodaja gospodarske organizacije velik anahronizem in zakonito patentirana gospodarska krivičnost. Naravno. V času, ko so nastali zakoni, ki naj ure-

Novi zakonski načrti

Proti spolni kugi

Spolna kuga, tako se glase poročila od vseh strani, se grozeče razširja celo po vaseh. Kakšne bodo posledice, to si v strahu za svoj slovenski narod samo lahko mislimo. Vsek resnično slovenski človek, pa najsi bi z moralnega stališča v smislu materialističnega svetovnega nazora ne imel nobenih pomislekov v vprašanju take zvezane »svobodnega spolnega izživljanja«, bi se moral zanimati za to pereče vprašanje. Toliko bolj je to dolžnost katoliške slovenske javnosti, katera ve, da je »svobodna spolnost«, kakršno propagira dandanes tudi v našem jeziku tisk in celo neke vrste »umetnost«, prva in končna posledica ne le fizična razkrojitev, marveč tudi duhovni propad. Da je spolna kuga le neizogibna spremljevalka »svobodne spolnosti« — tega menda ni treba več dokazovati.

Zato smo z veseljem pozdravili vest, da je ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje izdalo načrt »zakona za pobijanje spolnih bolezni«. Sicer imamo že nekaj zakonskih določb o tem vprašanju; vemo tudi, da je najpopolnejši zakon le nekako tehnično in formalno sredstvo, ki je vredno le toliko, kolikor se izvršuje. To pa je odvisno od duha in volje izvrševalcev. Končno je to vprašanje vendar le tesno združeno z moralno obnovo družbe in naroda. Vendar tak zakonski načrt z veseljem pozdravljamo.

V glavnih potezah obsega ta načrt pouk o tej kugi, zatiranje kuge in varstvo doraščajočega rodu. Pred vsem je z ostrimi kaznimi določeno, da se mora vsakdo, ki je obolen, dati zdraviti od zdravnika, kateri mora te vrste bolnike imeti v stalni evidenci. Vsakdo, ki je obolen, mora navesti tudi izvor svoje bolezni. Silno globoko posega zakonski načrt v tem pogledu v socialno življenje posameznikov, ko z vso ostrožjo v čl. 9. določa: »Kdor stopa v zakon, mora pred poroko predložiti pristojni oblasti potrdilo državnega ali samoupravnega zdravnika, iz katerega je razvidno, da ne bolega za nobeno, v čl. 1. omenjenih boleznih.« To silno strogo določilo je stara zdravniška zahteva. Posreča sicer zelo globoko v zasebno življenje, vendar bi se po našem mnenju taki strogi in omejevanju svobode ne dalo oporekati ne z versko-moralnega ne s sociološkega stališča. Ta kuga je zlo, ki ga je navadno prizadeji sam zakrivil, vsled česar ne gre, da bi posledice njegovega lastnega greha nosila in njegova sodobna družba in njegovo potomstvo.

V našem listu smo že ob neki priliki žigosali, da smejo razni profitirji nemoteni in nezakazovani javno priporočati razna »svojaka« zdravilna sredstva proti tem boleznim. Novi načrt v svojem 10. členu odločno prepoveduje vsako tako reklamo, kar toplo pozdravljamo.

Načrt kaže lep namen, zlo zatreti v jedru ter pred vsem zatreti vsako prostitucijo. V čl. 8. se glasi: »Vzdrževanje javnih hiš je kaznjivo dejanje po čl. 281. kaz. zakona.« V čl. 12. pa določa, da bo ministrstvo po svojih organih začelo preiskovati socialne vzroke, ki povzročajo prostitucijo. Zaradi tega se bo v svojem delokrogu pred vsem zavzelo za žene in dekleta, katere hodijo v mesta iskat zaslužka, a ostanejo brez dela. Za nje hoče poskrbeti s posebnimi zavetili, kar moremo zopet le pozdravljati. Četudi pozno, je vendar le boljše kot nikdar. Za ženske pa, ki so zaradi prostitucije že bile obsojene, hoče vlada s sodelovanjem občin, banovin in pa posebnih društev snovati posebne zavode, da bi se te reve mogle vzgojiti za koristne in delavne članke družbe.

Posebno določilo čl. 13. pa skrbi za nesrečne otroke ženskega spola, ki so v nevarnosti, da bo njihova moralna vzgoja pri starših ali rednikih ogrožena. Oblast ima pravico takim staršem otroka odvzeti in ga dati v vzgojo poštemim družinam ali v zavode.

Na drugi strani pa hoče ministrstvo z živahno propagando proti tej kugi poučevati ljudstvo, pred vsem mladino, ki je prešla 16. leto. To delo naj bi se vršilo v sporazumu s pristojnimi civilnimi in vojaškimi oblastmi s pomočjo predavanj, gledališč, filma, slik, letakov itd. Poleg tega bodo začeli posilovati posebni venerični ambulatoriji, ki bodo služili tudi pouku.

Ta točka v načrtu je morda najšibkejša, ker bo propaganda nosila čisto birokratsko obeležje. Sijajna je misel, naj bi se propaganda zoper spolno kugo vršila tudi po gledaliških in filmskih. Ampak praksa? Saj smo rekli, da je spolna kuga, katero hoče s temi sredstvi tako vneto pobijati belgrajsko

jujeje denarno gospodarstvo in organizacijo pridobitnega gospodarstva sploh, zlasti družb, so imeli nedvomno drugo podlago. Ne glede na prevladujočo individualistično smer, popolno anarhizem kapitala in vrednost denarja ne smemo pozabiti, da je imelo gospodarstvo z gospodarstveniki znatno stabilnost, preizkušenost, pa tudi znatno vrednotenje samega sebe, da se ni vnaprej računalo na prevaro. Tudi ni pozabiti, da je bilo preskrbljeno za znatno glavico. Brez dvoma je bilo svoječasno minimalna glavica družba z o. z. 20.000 K nekaj drugega kot sedaj glavica 10 do 20 tisoč Din, ko se mora upoštevati, da je v ostalem ostalo absolutno vse pri starem.

Posledice te anahronistične zakonodaje so usodopolne. Za obe strani. Na strani tistih, ki ustanavljajo družbe te ali one vrste, se kalkulira s tem, da bo osebna odgovornost čim manjša in žrtve čim skromnejše, dohodki oziroma izrabljanje položaja pa imajo množico razočaranih, ogoljufanih, obupanih udeležencev, popolno nesigurnost v gospodarstvu, padanje zaupanja v vse, kar je in željo, da bi se vsak na ta način pod patronatno patentirane gospodarske krivice dvignil na ramenih drugih visoko, ko navidezno — pade!

Med rednimi gospodarstveniki, socialnimi sloji in reformističnimi krogi je že abeceda, da je obstoječe stanje enostavno nevdržno, najmanj pa sposobno k normalizaciji gospodarstva. Zakonodaja je skoro v vseh panogah nastopila pot unificiranja, tudi tam, kjer je predvidoma ne bo mogoče tako kmalu v praksi izvajati. Ravno pri družbah, organizacijah denarstva, zbiranju kapitala, kjer se najbolj oblikuje obraz sodobnih potreb, pa velja stari srednjeveški izrek: Procesi vzdihujejo, vzdihujejo, a ne izdihnejo. Če že ni mogoče, da se celotno trgovsko pravo kratko izda, čeprav se že dolgo dela na njem, pa bi bilo možno, da se vsaj družbeno pravo uredi, da se da gospodarstvu vsaj zakonita sigurnost, ljudi pa prisili, da občutijo z drugimi sloji trdoto odgovornosti za svoja dejanja.

-a.

ministrstvo, le trajna spremljevalka »svobodnega spolnega izživljanja«, za katero pa se zopet vrši največja propaganda v nekem delu časopisa ter v istih gledaliških in v istih kinah, ki naj sedaj pobijajo sifilo! Ko bi ministrstvo hotelo to zlo do korenine zatreti, bi najprej moralo iz našega tiska, z naših odrov in iz kinov pomesti vso moralno nesnago. Kakor pa sedaj stoji stvar, ga med odločujočimi ne poznamo moza, ki bi imel pogum prevzeti nase obso do sodobnih voditeljev »umetnosti« ter sprejeti nase žig »reakcionarnega in hinavskega moralista«, ki ga bo deležen prav gotovo vsakdo, kdor bo hotel zlo zagrabiti pri duhovnih koreninah. Kdor pa nima za to volje in odločnosti, bo doživel svojega lepo zamisljenega prižadevanja klavren konec.

Te vrste bolezni so namreč bolj bolezni bolnih in razvrnanih doli kakor pa bolezni tistih. Zato je treba boj proti njim prenesti na duhovno polje. Kjer je pa materializem svetovni nazor in življenjski temelj, tam o duhovnosti ni govora. Prav zato se tudi zelo bojimo, da se bo ta kuga še vnaprej razširjala ne samo iz bezne, ampak tudi iz salonnih in dvoran, in »inov«, z gledaliških odrov in iz tiskanih črk vse dotlej, dokler z dosledno versko-nravno vzgojo ne zmaga tista duhovnost, katero danes vsi tako vneto sicer poudarjajo, pa tako dosledno tepajo. Vendar je od te in katerekoli druge strani vse pohvale vreden vsak poizkus, olajšati to veliko socialno zlo, ki je toliko pogubnejše, ker nam ne ogroža le narodove sedanjosti, ampak celo vso njegovo bodočnost.

Pri tem zakonskem načrtu se bojimo najbolj tega, da še ne bo tako kmalu uzakonjen, če sploh kdaj bo. In to je po naših mislih njegova najšibkejša stran!

Iz učiteljske službe

Belgrad, 24. nov. 1. Premesteni so sledeči ljudskošolski učitelji in učiteljice: Pucar Nikolaj iz Selc v Tomisljev, Alojz Vilicer iz Kočevja v Staro cerkev, Marija Jenšič iz St. Vida v Senovo, Bogomir Kalan iz Majšperka v Cerklje, Marija Zupanec v Maribor, Bogdan Kotnik iz Gorice v Kottje, Zorko Kotnik iz Rečice ob Savinji v Kottje, Vladimir Lobernik iz Sv. Martina k Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji, Jurij Pinter iz Repenj k Sv. Kunigundi, Margerita Plesković iz Gornjega grada v Smartno, Jožica Starec iz Sv. Lenarta k Sv. Martinu, Marija Seunig v Arčete, Miroslav Ceklas na Sinji vrh, Irma Kralj v Krško, Janko Smilanič iz Metlike v Brdski Drenovec, Ivan Šot iz Bevk v Borovnico, Valerija Zupanec iz Strekljavec v Skotljan, Alojzij Zupanec iz Strekljavec v Skotljan, Terezija Sirk in Skotljana v Strekljavec. — Ostavka na državno službo je sprejeta od: Jerice Slapsak, učiteljice na meščanski šoli v Krškem, Pavline Strekovec, učiteljice v Poljanah pri Skofji Loki, Amalije Krasnik, učiteljice v Stoparjah. Na novo je bila postavljena Milena Velepč za učiteljsko pripravnico v Borovnici. — Premesteni so sledeči meščanskošolski učitelji in učiteljice: Bogomir Bačič iz Viča v Novi Sad, Franc Janšovec iz Celja v Vojnik, Alfred Kos iz Slovenjgradca v Bačko Palanko, Terezija Polajnar z Rakeka v Bačko Topolo, Marija Kern iz Celja v Slov. Bistrico, Leopold Kern iz Tržica na Vič, Angela Levstik iz Maribora v Vel. Kikind, Veličita Lehernik iz Lichtenturnovega zavoda v Ljubljani v Vel. Bečkerek, Metod Škrjanc iz Trbovlj v Novi Sad, Marija Tičar iz Slov. Bistrice v Vel. Bečkerek, Dragica Polaćek iz Brežice v Vel. Bečkerek, Avgust Petrušič iz St. Vida v Bačko Palanko. Iz 9. v 8. položajno skupino so napredovali sledeči učitelji in učiteljice: Josip Jerala, Logatec, Evaljia Jurše, Sv. Miklavž, Terezija Kljnar, Logatec, Stanislav Poljanec, Maribor, Ida Fajdiga, Selce, Jožef Karminčič, Sv. Križ, Vid Štrkelj, Polhov gradec, Marija Fister, Sv. Križ, Slavko Zupanec, Strojme, Antonija Lenarčič, Zgor. Šiška, Slava Lipovšek, Semič, Marija Repič, Podkreda, Ljudomila Moro, Maribor, Vera Premrov, Kranjska gora, Marija Lazarin, St. Janž.

Belgrad, 24. nov. 1. V prvi letnik višje pedagoške šole sta iz Slovenije sprejeta kot slušateljca Božidar Jernež, učitelj iz Zagorja ob Savi, in Marija Janko, učiteljica iz Rajhenburga.

Po Slomškovih tirih

Občni zbor Prosvetne zveze v Mariboru

Maribor, 24. novembra.

Danes je v Mariboru zboroval naš prosvetni parlament; ob krusni udeležbi delegatov iz vseh delov lavantinske vladikvine, ki so docela napolnili dvorano Prosvetne zveze na Aleksandrovi cesti 6, se je vršil današnji občni zbor mariborske Prosvetne zveze, ki je potekel v znamenju pripravljene delavnosti in poštvovalnosti za smernice in načela krščanske prosvete. Redkokdaj je bilo pri zborovanjih in delegatih na občnih zborih Prosvetne zveze opaziti tolike strnjene pozornosti pri podanih poročilih in tako goreče vneme za delo na prosvetnih poljih slovenskega ljudstva. Predsednik mariborske Prosvetne zveze prof. dr. Josip Hohnjec je v svojih otvoritvenih pozdravnih izjavah pozdravil vse navzoče delegate, imenoma zastopnika lavantinskega knezoškola stolnega kanonika in ravnatelja mariborskega bogoslovja dr. Cukalo, upokojenega ministra Ivana Vesenjaka, stolnega župnika msgr. Umeke, zastopnika ljubljanske Prosvetne zveze dr. Pogačnika, profesorico M. Stupco, dolgoletno neutrudno delavko v organiziranju slovenske krščanske dekle mladih. Prisrčen pozdrav v imenu lavantinske vladike dr. A. Karlna je sporočil v zanosnih besedah stolni kanonik dr. Cukalo, v imenu ljubljanske Prosvetne zveze pa njen odposlanec dr. Pogačnik. V aredšču dnevnega reda je bil nagovor predsednika prof. dr. Josipa Hohnjeca.

Govor predsednika dr. Hohnjeca

V svoja globoka in pomembna programatična izvajanja je zajel sledeče misli: Na obnem zboru Prosvetne zveze lanske leto sem izrazil željo: »Naj bo prosvetno delo med našim narodom v bodočem letu posvečeno proslavi Slomškovega spomina ter obnovitvi Slomškovih idej in Slomškove ljubezni. Tako bomo tudi najlepše služili veliki težnji našega naroda po Slomškovi beatifikaciji. »Ta moja želja ni ostala glas vpijočega v puščavi, temveč je našla krepak odmev širom naše slovenske dežele. Katoliška Slovenija je letos poklonila svojemu največjemu sinu velik in pester niz proslav, ki sega prek vsega njenega ozemlja. Zaradi razmer so se te proslave vršile po cerkvah in društvenih dvoranah, zunanje manifestacije z nastopi mož in mladencev so izostale. Ne bo odveč pripomba, da je Slomška slavilo slovensko ljudstvo, sebi in svoji veri zvesto in osebno njegova katoliško-zavedna mladina.

Slomšek je bil sekularen človek, kakršnih božja previdnost vsako stoletje ne daje kakšnemu narodu, osebno ne številčno majhnemu narodu. Kar je Slomšek za naš narod zasnoval v duhu in delu, ni časovno minljivo, marveč ima stalno vrednost, kakor je vekotrajna katoliška verska ideja, ki je v njej bil Slomšek zasidran z vsem svojim bistvom. On je bil tudi ostaja nedosežno velik plemenit in uprav svetniški oznanjevalec katoliškega svetovnega nazora našemu narodu. Ta svetovni nazor mu je bil genij-varuh za narod, ki naj svojo pravico do obstanka v krogu drugih večjih narodov opravi in zagotovi z usvajanjem in množenjem katoliške-slovenske kulture.

Prejkoslej: Po Slomškovih tirih.

K temu velikemu namenu je naš učenik in vodnik vzgajal narod s katoliško-narodno prosveto. Katoliške in slovenske prosvetne ideje so visoke vrednote in velike dobrine, ki jih je Slomšek zajel iz globine narodne duše in ki jih je izročil narodu in njegovim sinovom kot svojo dragoceno dedščino. Samo te ideje imajo domovinsko pravico med našim ljudstvom. Kdor njih ceni, čišla nekaj, kar je pristno slovenskega. Kdor se zanje bori, se bojuje za prave stare tradicije med narodom. Kdor jih izvršuje in v njih druge vzgojuje, v njem se preraja Slomškov duh. Kdor stoji na braniku krščanske in slovenske vzgoje v šoli in mladine izven šole, je Slomšekov sobojevnik ter nadaljuje njegovo delo v narodu.

Ako bi se Slomškove želje in težnje danes izpolnjevale, bi bilo manj tožbe o slabi mladini. Saj mladina sama ne postane slaba, temveč jo drugi pokvarijo. Slomšek je zapisal v svojih spisih za mladino ta-le opomin: »Ako se mlado drevesce ne požaltni in se divjaku zlahtna mladika ne vcepi, tudi staro drevo zlahtnega sadja rodilo ne bo.« S čim pa se danes po naših mestih, trgih in žal tudi po vaseh »požaltnuje« mladina? Mnogo in preprosto s slabimi knjigami in časniki, s kino-predstavami, prešinjanimi z duhom in smradom nemorale, z gledališkimi igrami, ki brizgajo strup v mlade duše. Takšne mladike, vcepljene divjaku, se ne morejo pretvoriti v sadonono drevo, marveč v še večjega divjaka. Slomšek opisuje v svoji knjižici za mladeniče 7 strupenih kač, ki so mladeničem posebno nevarne ter označuje kot peto kačo »zapeljive knjige, v katerih se nesramne, škodljive in prepovedane reči beroc, in hkrati svari: »Posebno nemških zapeljivih bukev je silno veliko.« Naši svobodnomiselni kulturnostci pa prenašajo nemški gnoj v slovenska gledališča in v domače kine in menijo, da bo ob tem gnoju rasla ter rodila sadove slovenska ali jugoslovanska kultura. Naj se ovestijo ob Slomškovem opominu: »Kriva odgoja je slabih časov matile

Delovanje P. Z.

Po govoru gospoda predsednika dr. J. Hohnjeca, ki so ga vsi zborovalci spremljali z veliko pozornostjo, je sledilo poročilo

svetnega tajnika

J. Kavčiča. Iz njegovega poročila povzemamo sledeče podatke: Društva so v letošnjem Slomškovem jubilejnem letu proslavila 70 letnico Slomškove smrti; najpomembnejša proslava je bila v Mariboru v Narodnem gledališču. Za Dekliške zveze sta bila dva velika shoda v Nazarjih za Savinjsko dolino in pri Sv. Roku za šmarnski okraj. Fantje pa so imeli svoj tabor pri Sv. Urbanu nad Mariborom za ves obmejni teritorij. Tudi je zveza nadaljevala z izdajanjem nadaljnjih zvezkov Prosvetne knjižnice, od katerih je doslej izšlo 12 zvezkov; knjižice izhajajo v nakladi do 1500 izvodov, ki imajo v stalnih naročnikih svoje odjemalce. Prosvetni večeri pa so bili povečani obletnicam pisateljev Levstika, Gregorčiča in Jurčiča; razen tega je bil poseben večer posvečen življenju Slovencev v Srbiji in na Holandskem. Zveza je nadalje v pretekli poslovni dobi predvajala pet kulturnih filmov in prvi domaći slovenski film »V kraljestvu Zlatorog«. Tradicionalne skupščine na Brezjah se je letos udeležilo nad 8000 božjepotnikov. V številu zvezniških članic je spoznat, da navzlic težkim časom prosvetno delo ni zaostajalo; prenehala so tri društva, na novo pa je bilo ustanovljenih pet društev. Celotno je v zvezi veljanih 199 društev; pisarniški promet z državi izkazuje 4746 tek. števil; došlih dopisov je 1877, odposlanih pa 2509. Odkar je za društva uci-

njena prejšnja takema olajšava, so se posledice pokazale na naših odrh, ki niso zmogli velikih taks. Pa so navzlic vsemu imela naša društva v pretekli poslovni dobi na stotine predstav z uprizaritvijo dobrih oderskih del. Zelo živahno je zlasti deloval Ljudski oder v Mariboru, ki vrši na polju ljudske prosvete s svojimi uprizaritvami pomembno ljudskovzgojno nalogo.

Oserdnja knjižnica.

Zadovoljivo stanje osrednje zvezne knjižnice Prosvetne knjižnice v Mariboru, ki jo vodi prof. dr. Sušnik, kaže tozadevno poročilo, ki navaja sledeče zanimive številke: rednih članov knjižničnih je 823; od teh je 135 inteligentov, 361 dijakov, 191 meščanov, 94 delavcev, 20 kmetov in 22 iz raznih poklicev. Izposojenih knjig je bilo 15.316, katere si je v celoti izposojilo 7872 strank, in sicer so si inteligentje izposojili 2199 knjig, dijaki 4735, meščani 6573, delavci 1496 in kmetje 313. Knjig šteje knjižnica 6424; od teh je 3483 slovenskih, 384 arbohrvatskih, 2286 nemških, 212 drugih; razen tega se je v letu 1931-32 nabavilo na novo 578 knjig.

Nad 100.000 knjig

pa je bilo izposojenih po prosvetnih knjižnicah društev, veljanih v mariborski Prosvetni zvezi, v koliko je bilo mogoče dobiti tozadevne točne podatke.

Blagajniško poročilo

pa je v temeljito strokovni sestavi podal dolgoletni marljivi zvezni blagajnik, bančni blagajnik Joško Malešič. Iz njegovega poročila je razvidno, da je znašal v pretekli poslovni dobi skupni promet Din 97.856.06. Glavne izdatke, ki jih je imela zveza, predstavljajo izdatki za izdajanje »Prosvetne knjižnice« kakor tudi nabava novih knjig za osrednjo knjižnico in to v znesku Din 27.832.46.

Potem je poročal še drugi zvezni podpredsednik urednik dr. Fran Vatovec, ki je v svojem izčrpnem poročilu podal sliko o uspešnem sodelovanju naše fantovske mladine pri gradnji veličastne stavbe krščanske prosvete.

Nato so se prečitati predlogi nekaterih društev

600 mladih učiteljev brez službe

Danes je v dravski banovini okrog 650 učiteljskih abiturientov, ki so brez sredstev prepuščeni samini sebi. Državna in zasebna učiteljska v Ljubljani in Mariboru producirajo vsako leto toliko materiala, da s strahom gledamo v bodočnost. V zadnjih dveh letih je dovršilo učiteljske okoli 650 mladih fantov in deklet, ki bi hoteli koristiti svojemu narodu. Z letošnjim letom se bo to število še povečalo za najmanj 350 ljudi. Vsi ti mladi ljudje so se rekrutirali iz meščanskih, delavskih in kmetijskih slojev, ki najbolj občutijo današnjo morečo krizo. Da je njihovo življenje vse prej ko znošno, si lahko vsakdo sam misli. Upov za službo skoraj ni.

Radi tega so sklicali abiturienti ljubljanskega učiteljskega informativni sestanek, ki so se ga udeležili poleg ca 120 abiturientov in abiturientk ljubljanskega drž. učiteljskega iz leta 1931 in 1932, tudi tovaršice iz zasebnega učiteljskega in delegat mariborskih tovaršev. Sestanek sta obiskala tudi dva gg. profesorja ljubljanskega učiteljskega in delegat JUU. Razpravljali so v mnogih prečih vprašanjih, kako bi se dal izboljšati njihov položaj. Stališče, ki so ga zavzeli zborovalci, je razvidno iz naslednjih resolucij:

Resolucija JUU. sekciji za dravsko banovino

1. Da sekcija JUU za dravsko banovino intervenira pri prosvetnem ministru in pri banu dravske banovine, da dobe brezposelni abiturienti in abiturientke državnih in zasebnih šol v Ljubljani in Mariboru čim prej službena mesta, bodisi kot pripravniki, bodisi kot dnevničarji, ker je naš materijalni položaj nevdrezen.

2. Prosimo, da nas organizacija sprejme kot izredne člane in dovoli našemu zastopniku mesto v odboru oziroma, da nas organizira pod svojim okriljem.

3. Prosimo sekcijo, da osnuje v zimskem času različne strokovne tečaje, in sicer: zadružni, za obrtno nadaljevalno šolstvo, za rokotvorni pouk, za gospodinjinske nadaljevalne šole.

Občinsko gospodarstvo v Novem mestu

Novo mesto, 22. novembra.

Te dni se je vršila seja občinskega odbora, pri kateri se je obravnavala proračun za poslovno leto 1933. Župan, ki je prečital okrožnico z navodili banske uprave, je pojasnjeval njene določbe. Nato je pojasnil proračunski predlog, katerega je sestavil finančno-gospodarski odsek. Po ne preveč živahni debati je bil proračun tudi v posameznostih in celoti sprejet.

Izdatki po tem proračunu znašajo 1.187.593 dinarjev. V posameznostih vsebujejo ti izdatki mod važnejšimi postavkami sledeče: Osebnih izdatki: plača županu 15.000 Din (znižana glede lansk. prorač. za 3.000 Din), plača tajnika 23.700 Din, plača ostalega nastavljenega osebja z mestnimi stražniki, cestnim delavcem in gozdarjem vred 120.200 Din, stroški zdravnika, babice in mrliškega ogleda 7.175 Din, bolniško zavarovanje uslužbencev 14.500 Din, pokojninsko zavarovanje 6.516 Din, pokojnine bivših mestnih uslužbencev oz. njihovih vdov 10.800 Din.

Važnejše postavke v stvarnih izdatkih občinske uprave so sledeče: kurjava in razsvetljava 15.000 Din, potnine, pisarniške potrebščine 5000 Din, priznalnina, koleki, poštnina in tiskovine 2560 Din, vzdrževanje poslopja okrajnega načelstva 10.000 Din, javna razsvetljava 31.000 Din, prispevek gas. društvu 5000 Din, obleke in obuvala mestni policiji 10.000 Din, prispevek osnovni, meščanski šoli ter otrošk. vrtcu 153.510 Din, podpora dijaški kuhinji 5000 Din, kulturnim društvom 4000 Din, amortizacijski obroki za odplačevanje dolgov 206.225 Din.

Za javne naprave se je določilo: za gradbo novih cest 35.000 Din, za vzdrževanje obstoječih cest in mostov 49.000 Din, za razširjenje vodovodnega omrežja, majhne priključke in poprave 16.000 Din, za vzdrževanje vodovoda 209 tisoč 200 Din.

Proračun ubožnega zaklada izkazuje sledeče glavne izdatke: Vzdrževanje in popravila ubožnice ter davki 11.000 Din, vzdrževanje ubožcev po bolnišnicah 17.000 Din, vzdrževanje ubožcev v zavodih 4.500 Din, podpore domačim ubožcem 17.400 Din, nepredvideni izdatki 2000 Din. Skupno znašajo izdatki 64.630 Din.

glede bodočega zveznega delovanja, nakar so se vršile volitve. Postavljeni sta bili dve listi, od katerih je prejela 74 proti 8 glasovom druga lista, ki jo je predlagal g. Sarlah iz Konjice. — Izvoljeni so bili: predsednik dr. J. Hohnjec, prvi podpredsednik dr. J. Jeraj, drugi podpredsednik dr. Fr. Vatovec, tajnik in knjižničar prof. Franjo Sekolec, blagajnik Joško Malešič, referent za ljudske odre dr. Josip Moško, referent za društvene knjižnice dr. Fr. Sušnik, referent za kulturni film Jože Stabej, odbornik Marko Krajnc. Za namestnike so izvoljeni: dr. J. Aleksič, Fran Hrstelj, magr. Ivan Vreže, dekan Fr. Gomilšek, prof. J. Richter, tajnik K. A. Fr. Kolenc, Mirko Geratič in Ethin Boje.

Pri slučajnostih se je potem razvila debata glede smernic za delovanje v bodoči poslovni dobi in so spregovorili šoštanjski župnik Gril, ki je spregovoril o obeh mladinskih glasilih, o »Krescu« in »Našem Domu«; župnik od Sv. Lovrenca na Dravskem polju konzistorialni svetnik Franc Spindler, ki je pohvalno omenjal »Naš Dom«, dr. Pogačnik, urednik dr. Vatovec, šentvitski župnik Seklič, bogoslovec Murko in drugi.

S pozivom na složno prosvetno delovanje po Slomškovih idejnih tirih je predsednik dr. Hohnjec zaključil občni zbor.

**Celo otrokom
dovoli zdravnik
KAVOHAGI**

4. Sekcija nam dovoli vsaj nekaj brezplačnih izvodov Učiteljskega tovariša in Popotnika.

5. Organizacija naj intervenira na pristojnih mestih, da se primorski učitelji ne protežirajo na naš račun.

Resolucija gospodu ministru prosvete v Belgradu

Zastopniki in zastopnice brezposelnih abiturientov državnih in zasebnih učiteljskih šol v Mariboru in Ljubljani iz leta 1931-1932, pošiljajo s svojega informativnega sestanka, ki se je vršil v Ljubljani dne 23. 11. 1932 v prisotnosti delegata JUU, sekcije za dravsko banovino, sledečo prošnjo:

Naš položaj je sila težak, ker smo povečini izšli iz slabše situiranih slojev in nas starši ne morejo več preživljati, zato najljubneje prosimo, da nam na kakršenkoli način pomagate. Prepričani smo, gospod minister, da boste imeli popolno razumevanje za naše težnje.

Tistim, ki jih tiče!

Apeliramo na vse učitelje in učiteljice, ki imate polna službena leta, in pa učiteljice, ki ste poročene z dobro situiranimi neučitelji, da uvidite naš težak položaj in se nam prostovoljno umaknete. Apeliramo na vaš socialni čut in na vašo resnično stanovsko zavest. Upamo, da ne bo naš klic zadel na gluha ušesa.

Zvezi slušateljev Aleksandrove univerze

Zastopniki in zastopnice brezposelnih abiturientov državnih učiteljskih šol v Ljubljani in Mariboru, zbrani na informativnem sestanku ob prisotnosti delegata JUU, javno protestiramo proti izpadom neke akademske omladine na račun abiturientov državnih učiteljskih šol, ki študirajo na univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani.

Prepričani smo, da večina akademske omladine obsoja resolucijo, ki je bila izdana v soboto 19. 11. 1932 na svobodnih akademskih tleh.

Brezposelni učiteljski abiturienti.

Usmilit se revežev!

Maribor, 24. novembra.

Škofijski odbor se je po škofijskem oglašniku obrnil na vse župnijske urade lavantinske škofije s prošnjo, naj se v vseh župnijah organizirajo karitativni odbori, ki bodo pozimi preskrbovali reveže, kateri si sami ne morejo pomagati.

S tem se obrača škofijski odbor na vse lavantince s sledečo prošnjo: Zima je pred durmi. Mnogo jih je v mestih in vaseh, ki s strahom pričakujejo prihodnjih dni, ker vedo, da bodo zimski meseci zanje čas pomanjkanja, zmrzovanja in trpljenja. Tem revežem bo treba lajšati bedo in trpljenje.

Po vseh župnijah se bo uvedla pod vodstvom dušnih pastirjev nabiralna akcija za revne in bolne. Nabiratelji bodo šli od hiše do hiše. Naj ne bo nikogar, ki bi jih odposlal praznih rok. Kar kdo lahko pogreša, naj da. Ni treba dati ravno denarja. Prav pride vsaka stvar: obleka, obuvalo, drva, živila itd. Dobrodošli bodo zlasti naravni pridelki: žito, krompir, zelje, repa itd. Od teh bo kako malenkost vsak lahko pogrešal in iz malega bo zraslo toliko, da bo mogoče oskrbeti vse reveže v župniji.

V nekaterih župnijah je bila skrb za reveže že preteklo zimo organizirana. V teh župnijah so bili v splošnem oskrbljeni vsi reveži. Letošnja zima bo v marsikakem oziru še hušja in je v vsaki župniji nekaj ljudi, ki rabijo tuje pomoči. Zaradi tega se bo nabiralna akcija uvedla v vseh župnijah, sveta dolžnost vsakega posameznika pa je, da pri tej dobri in nad vse važni stvari sodeluje.

Basist Marjan Rus

Se mlad je ta operni pevec, pa ga vendar pozna že vsa dežela, saj je večkrat zapel tudi že v radio in si s svojim krasnim ter odlično izšolanim glasom osvojil srca nešteti občudovalcev in občudovalk.

Marjan Rus je sin šolskega nadzornika Rusa v Kranju, kjer je obiskoval tudi gimnazijo in leta 1925 maturiral, zadnji dve leti svojih gimnazijskih študij je pa obiskoval tudi konservatorij v Ljubljani, kjer je pri javnih produkcijah kmalu s svojim glasom zbudi splošno pozornost. Solopetje je

študiral pri direktorju Hubadu, nato se je pa izpopolnjeval pri mojstru Betettu, med tem časom je pa študiral še filozofijo, bil pri vojaki in leta 1930 diplomiral.

Kot akademik je bil tudi vnet član Akademskoga pevskega zbora, nastopal je pa tudi na drugih, zlasti pa dobrodelnih prireditvah. Letos je debutiral v ljubljanski operi ter nastopal s takim uspehom, da je bil angažiran, predvsem je pa briljiral kot sodnik v »Hlapcu Jerneju«, ko je očaral tudi najstrožje kritike.

Ze samo zaradi tega mladega, a po svojem simpatičnem melodioznem glasu že tako popularnega pevca, bi bil časniki koncert 1. decembra gotovo razprodan, saj, kdor pozna njegov glas iz radia, bi gotovo rad poznal tudi pevca samega in se mu za vse užitke zahvalil z aplavzom.

30 letni jubilej prosvetnega društva

Sv. Peter pri Mariboru, 21. nov.

Včeraj je tukajšnje prosvetno društvo »Skala« proslavilo 30 letnico svojega obstoja. Proslava se je vršila v okviru občnega zbora. Iz vsega, kar je bilo na obnem zboru podano, je izzvenelo, da je »Skala« res skala, ki ob severni meji budi katoliško in slovensko zavest. Na zborovanju sta nastopila pevski in tamburaški zbor.

Slavnostno besedo je govoril g. Fr. Kolenc, tajnik K. A. iz Maribora. Uvodoma je častil »Skali« k pomembnemu jubileju, nato pa je v glavnem izjavil: Vsa prosvetna društva se delijo v dve skupini. Ena pustijo vero ob strani, druga pa zidajo vse na temelju krščanskih načel. To so katoliška prosvetna društva. Smoter teh je in mora biti, da vzgojijo članstvo za dobre katoličane: knjižnica, igre, petje, godba, šport itd. pa so le sredstva za doseg tega smotra. Danes je naloga kat. prosvetnih društev ta, da vzbudijo v članstvu živo versko in društveno zavest in da z vztrajnim delom pridobivajo nove člane. Duhovna kriza bo le tako rešena, ako bo vse članstvo katoliških društev prežeto dejanskega katolištva in ako bodo vrste katoliških prosvetarjev neprenehne.

Zbora sta se udeležila tudi gg. Arih in Kebrič, zastopnika Slomškovega fantovskega okrožja iz Maribora, ki sta izročila »Skali« za častitko dve častni diplomi, ki si jih je priporil tukajšnji tanovski krožek pri tekmah.

Školia Loka

Proslava narodnega praznika 1. decembra bo isti dan v Društvenem domu ob 8 zvečer.

Protialkoholno predavanje bo v društvu v nedeljo dne 4. decembra 1932 ob 9 dopoldne in za otroke isti dan popoldne ob 3.

Slovenska proslava otvoritve nove šole, o kateri smo v septembru v »Slovenec« obširno pisali, bo v dne 27. novembra do 1. decembra z različnimi slovesnostmi, ki jih priredi šolska mladina.

Prošnja vsem dobrim srem. Te dni, zlasti pa v nedeljo, bodo gospe pobirale za Miklavža, ki bo obdarovali v Društvenem domu vse otroke iz Marijinega vrtca in še druge revne otroke naših staršev. Prosimo, da se odzovete prošnji in da vsak daruje kaj malega za naše malčke.

Tatvina. Pred nekaj dnevi so poznani tatje vlomili v prostore mestne kladnice in ukradli g. Matevzu Hatnerju mnogo špeha, pičce, več klobas. Do danes teh tatov še niso našli.

Trbovlje

Zadnja prvenstvena tekma. V nedeljo 20. nov. se je odigrala zadnja prvenstvena tekma v trboveljskem okrožju med SK Amaterjem in SK Retjem na igrišču Amaterja. Rezultat 4:1 za SK Amaterja. S to tekmo je SK Amater dobil v jesenski prvenstveni borbi vse tekme in končal sijajno z vsemi točkami. Občinstva je bilo okoli 500.

Dramatični odsek KPD je v nedeljo igral pri polnozasedeni dvorani. Igralci so rešili svoje vloge izvrstno in jim gre opravilčno zaslužena pohvala!

Ljubljanske vesti: Zlorabe pri beračenju v Ljubljani

Ljubljana, 24. nov.

Med prebivalstvom v mestu je stara, lepa navada, da reveže rado podpira. Pri nekaterih družinah je celo udomačen običaj, da dobivajo naši stari, poznani reveži redno in ob določenih dnevih, večinoma ob petkih, podporo v hrani ali denarju. Vsled izrednih gospodarskih razmer pa se je beračenje zelo razpaslo, kar meščanstvo že težko občuti. Tudi to breme bi občinstvo končno morebiti še preneslo, ako bi mnogi prosilci ne zlorabljali njegove dobrosrčnosti. Dogodili so se namreč v zadnjem času številni obžalovanja vredni primeri, da je prosilec izvalil — pod prevezo brezposelnosti — podporo, s katero se je namesto nakupa prehrane — napil, drugi je odklonil kruh in že nasilno nastopal za podporo v denarju, tretjemu se je ponujalo zaposlenje s sekanjem drv,

kategora dela pa ni hotel sprejeti itd. Naravno je, da se morajo take zlorabe že v kali zatreti, pri čemer pa je neobhodno potrebno, da gre prebivalstvo pri tem oblastvom na roke.

Zahtevajte torej od vsakega, ki prosi za podporo, da se vam izkaže z delavsko knjižico,

iz katere morete ugotoviti, kam je pristojen, ali je brezposeln in ali stanuje v Ljubljani. Onega, ki se ne more izkazati, napotite kratkoma na mestni socialno-politični urad v Mestni dom, kjer se bo vprašanje njegove nezaposlenosti temeljito razčistilo. Vsekakor pa se bo morala zadeva tako urediti, da se bo beračenje v mestu do skrajnosti omejilo ter meščanstvo zaščitilo pred nadlegovanjem s strani podpore nepotrebnih!

© Euharistični kongres v Dublinu je naslov današnjemu predavanju, ki ga bo imel na VI. svetnem večeru g. Janko Kokošinek, škof. aktuar iz Maribora. Predavatelj sam se je udeležil te izredne svečanosti v Dublinu ob priliki, ko so praznovali Irci spominsko proslavo apostola Irske. — Tega polovanja na Irsko se je udeležila lepa skupina jugoslovanskih katolikov in so ob tej priliki imeli tudi prvi svoj kongres. Predavanje bo opremljeno s skiptičnimi slikami, ki bodo kazale potek verskih svečanosti, dalje zanimivosti mesta Dublina ter ostalih mest, ki so jih izletniki med potjo obiskali. Začetek ob 8 zvečer v verandni dvorani hotela Union.

© Mestna plinarna Ljubljanska priredi v petek, dne 25. novembra predavanje o plinski kuhinji, zvezovalno z brezplačno poskušnjo jedil. Ta dan je posvečen peki raznovrstnega drobnega peciva. Predavanje se vrši kot običajno v Prečni ulici v kuhinji kraljice Marije ob 8 zvečer. — Vstop prost! Vabljeni vse, ki se zanimajo za praktično in ceneno peko na plinu! — Mestna plinarna.

Da malo se oddahnem
in zabim na vso jezo,
tja k Slamič na mahnem
na ribjo majonezo.

© Nova, Hajdrihova ulica je nastala ob vogalu podaljšane Marmontove ulice. Nje smer gre na jug navpično proti nekdanjemu Hribarjevemu gradu, na sever pa proti Tržaški cesti. Nekdanja struga Gradaščice je tik nove ulice in jo še postopoma zasipavajo, kakor pač kodo zida novo hišo v bližini. Pod Hajdrihovo ulico teče glavni zbiralni kanal, ki se je napravil leta 1931, ko sta se kanalizirala Vič in Rožna dolina. Letos se je zgradilo ob Hajdrihovi ulici že precej hiš. Ljudje silijo vzlic mehkužu, ilovnatemu svetu na južno stran mesta, kjer ni tovarn, ne prahu, zato pa dosti solca in širokih pogledov. Ves svet od Mirja pa do nekdanj Vojnovičeve elektrarne, odtod pa do pomočja Rožnika bo postal s časom eno samo mesto vil in malih, enonadstropnih hišic sredi duhtečih in cvetočih vrtov.

© Ob uravnani Gradaščici od Kolesije naprej do ličnega, a čeprav preozkega mostu pod Vojnovičevo elektrarno, tam kjer se steka Glinščica v Gradaščico, drži na desnem bregu 3—5 metrov široka pot, ki doslej še ni uravnana, niti pravilno posuta. To je razumljivo, ker se čaka s končno uravnavo dotele, da bo po večini zazidana. Kdor namreč ob tej cestni progi zida, mora odstopiti za cesto najmanj 10—15 m sveta. Po regulacijskem načrtu Gradaščice je namreč določena ob desnem bregu 15 m široka avenija, ki bo postala ena najlepših ljubljanskih cest z divnim, nikdar zazidanim razgledom na polhograjske dolomite, na Rožnik in Kamniške planine. Ta cesta bo najkrajša in najpriljubljenejša zveza Tržaške ceste z državno cesto v Zagreb in Karlovac, s katero bo zvezana od Viča sem preko Kopaliske in Dobrolove ulice, ev. celo preko Opekarske ceste in Karlovcve ceste. Stavbna delavnost ob tem bregu Gradaščice je bila letos precejšnja; nastalo je tod 5—6 novih hiš in vil, med njimi dvojce iz lesa. Tudi ob vzporedni Gerbecovi ulici, ki teče že kar ob robu mestnega loga, se je letos mnogo zidalo. Ves ta kraj dobiva čedalje bolj prijazno lice. Od nekdanjega »morostani« več sledu. Zanimivo bi bilo dognati, za koliko hiš se je trnovska župnija v zadnjih 10 letih pomnožila. Prejkone jih bo čez 100.

© Staro Trnovo izginja vedno bolj. Še je, prav v bližini Količevske ulice nekaj starih tipičnih trnovskih hišic in trnovskih vrtov, ki pa se bodo v doglednem času morale umakniti modernim

vilam. Zato bi bilo zaslužno delo činiteljev, ki jim je poverjena skrb za ohranitev starih pomnikov nekdanje Ljubljane, da ohranijo znamenem vsaj slike ali fotografije teh v resnici mičnih naselij, ker so tako značilna in tudi estetsko lepa, da se je čuditi, da jih doslej še nobeden izmed naših modernih slikarjev ni ovekovečil. Edini Magolič nam je ohranil v nekaterih slikah ta poseben čar trnovskega predmestja, a trnovskih vrtov, kot takih, se še ni lotil nihče. Naj bi bile te vrstice za pobudo tistim, ki zamaš iščejo »motivov«, čeprav jih je na stotine v okolici mesta.

© Nasilen neznanec. Ko se je 26 letni brezposelni zidarski pomočnik Martin Kovač, stanujoč v Vrhovčevi 12, vrnil sinoči po Jegličevi ulici proti domu, se mu je epotoma pridružil neki neznanec, ki se mu je predstavil za zidarskega polirja. Beseda je dala besedo in Kovač je postal proti neznanecu čedalje zaupljivejši. Potožil mu je, v kakšnih slabih razmerah živi in da ne more dobiti službe. Tedaj se je neznanec mahoma postavil v pozov velikega dobrotnika in mu obljubil, da mu preskrbi dobro službo. Ves vzradošen nad to neznančevu velikodušnostjo ga je zidarski pomočnik povabil v bližnjo gostilno, kjer sta izpila pol litra vina. Ko je neznanec zahteval še pol litra vina, je Kovač predlagal, da plačata vsak polovico računa. Ta Kovačev predlog pa je neznanec »zidarskega polirja« tako raztogotil, da je planil pokoncu in udaril nič hudega slutečega zidarskega pomočnika z nekim trdim predmetom po glavi in ga precej hudo poškodoval. Takoj po tem nasilnem dejanju je neznanec izginil, ne da bi bili mogli ugotoviti njegovo identiteto. Ranjeni Martin Kovač, ki je bil na tako nenavaden način napaden, se zdaj zdravi v ljubljanski bolnišnici.

© Razne nesreče. Doma na stopnicah je padla 44 letna Antonija Svarc, vdova po davčnem uradniku v Kranju, Rožna ulica, in si pri tem zlomila levo nogo. — Na trotoarju v Japljevi ulici blizu mestnega zavetišča je padel 90 letni mestni obžuce Jože Šuster in se pobil na glavi. Njegova poškodba je precej huda. — Poškodbo na levi nogi je dobila pri nesrečnem padcu doma 83 letna Avgusta Dobnik, vdova po šolskem upravitelju, ki stanuje v Josefínu. — 32 letni Nikolaj Slovnik iz Dola pri Ljubljani, uslužben pri tiskarju Schneider in Verovšek v Ljubljani, je padel v sredo zvečer z visokega odra in si zlomil levo roko. — Vsi štirje poškodovanci so bili prepeljeni v ljubljansko bolnišnico.

© Srajce bele in modre, kravate in žepne robce, ama najceneje trdka Miloš Karničnik, Stari trg 8.

© Pumparce, obleke, trenchcoat najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

© Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Ustar, Sv. Petra cesta 78; mr. Hočvar, Celovška 34.

Specialist za kirurgijo

DR. ČERNIČ MIRKO

šef kir. odd. drž. bolnice

ordinira od 14 do 16 (razen nedelj in praznikov)
v Ljubljani, Knaflicjeva 10/II, tel. 29-42. Zdravilni
aparati: višinsko sonce, diatermija, tonisator, žar-
nica »Hala«, enterocleaner, »Radium-emanator«.

Cerkveni vestnik

Karmel na selu. V nedeljo, 27. novembra bo v karmelski cerkvi na Selu slovesnost v čast sv. Janezu od Križa, katerega god praznujemo 24. novembra. Ob tri četrti na 7 tiha sv. maša, o pol 8 slovesna sv. maša. Ob 16 pridigo in pete litanije.

Naše dijaštev

Na 2. rednem običnem zboru »Savice« (jugosl. društva visokošol. v Ljubljani) dne 21. novembra je bil izvoljen sledeči odbor: predsednica Milka Hlebec, podpredsednica Adela Megla, tajnica Suzana Serajnik, blaginjičarka Francka Jauh, preglednici: Marija Stupica, Marija Reje.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20

Petek, 25. novembra: Zaprtlo.
Nedelja, 27. novembra ob 15: ROKSI. Izven. Zni-
žane cene.

Ponedeljek, 28. novembra: LOPEZ. Red D.

OPERA

Začetek ob 20

Petek, 25. novembra: Zaprtlo.
Sobota, 26. novembra: MALA FLORAMYE. Izven.
Znižane cene.

Nedelja, 27. novembra ob 15: ERIKA. Izven. Zni-
žane cene. — Ob 20: MANON. Izven. Zni-
žane cene. Ponedeljek, 28. novembra: Zaprtlo.

zahteva v prvi vrsti dobrih pevcev. Te je nudila opera v tej novi vprizoritvi in zasedbi v polni meri. Glavne partije so peli: Völker, Mayr, Pataky in Zikova. Gospa Zikova, prejšnja primadona ljubljanske opere in pozneje zagrebške opere, je pela »Zidinjo« prvič, kakor tudi vsi ostali, in nastopila tako svoj angažma v državni operi. Nad vsemi je dominiral mojster Richard Mayr. Njegov kardinal ni nobena operna figura v navadnem smislu, temveč iz nje zveni srce in neverjeten glasovni volumen. Videl sem, nemara predlaskem, »Zidinjo« v Ljubljani s Simencem in Gavellovo. Mislim, da se lahko ponaša le malokatera opera s pevci, kakršne imamo Slovenci. Bogue, zlepa ne dobite takih, kakor so naši: Lovšćetova, Rijavec, Simenc, Betetto, Križaj... Menda bi jih kar na prste lahko pošteli.

Pretekli teden je gostoval z ogromnim uspehom v državni operi slavni nemški pevec Richard Tauber. Pel je Oktavija v Mozartovem »Don Juanu« in »Evangeljniku«, eno svojih prejšnjih najboljših partij. — Te dni je nastopil svoja gostovanja v Toski in Turandotu tenorist Jan Kiepur, ki je obvezan, da odpoje v letošnji sezoni 30 večerov v državni operi. — Vodstvu opere se je posrečilo pridobiti za par večerov prvega tenorista velike pariske opere Thilla, ki bo pel — v nemškem jeziku — med drugim tudi Lohengrina in Tannhäuserja.

V Burgtheatru so ponovili prvič v tej sezoni — v novi zasedbi in krasni inscenaciji — Schillerjevo »Razbojniko« s Pavlom Hartmannom in Oslanom. Oba — umetnika, ki spadata v vrsto najboljših nemških igralcev. Višek večerov je bila Oslanova kreacija Franca Moora. Čudovito, kar ustvarja ta človek.

Peto Malec.

Dr. M. Opeka: Raztreseno klasje. Štiri in trideset različnih govorov. I. zvezek. V Ljubljani 1932. Naroča se v Jugoslovanski knjigarni in Prodajalni H. Ničman v Ljubljani. Cena broš. izdoda Din 24, vez. v polplatno Din 32, v celo platno 40 Din. — Če po svojih naslovih so dr. Opekove izdaje cerkvenih govorov zanimive. Res krijejo, kar

O, ti psihografologi!

Ljubljana, 23. novembra.

V nekem ljubljanskem dnevniku objavlja neki psihografolog svoja silno učena razglabljanja o človeški pisavi, iz katere baje odseva značaj slehernega človeka. V teh psihografoloških analizah se gospod psihografolog kajrati povzame do najčudovitejših in najpresenetljivejših rezultatov. Samo en primer, ki nam nazorno kaže, kako resna in nezmotljiva znanost je takale psihografologija!

V svoji zadnji strokovni razpravi pod naslovom »Iz pisave odseva tudi otrokov značaj, analiza imenovani gospod med drugim tudi pisavo nekega dečka in modro ugotavlja: »Na tem primeru vidimo zopet pridnega učenca Nobene pomote ni v tej pisavi. Vidi se, kako pazi, da napiše vse čisto in razločno. Iz pisave sem sklepal, da je to eden najmarljivejših učencev, kar je učitelj tudi potrdil. Vse njegove naloge so brez napak. Deček zelo gleda nase, nikoli ni površen, če se ni naučil, pove odkrito. Le pogledimo, kako vestno tavi ločila in kako čisto piše. Diplomati ne bo, ker je preveč odkrit. Pravo in filozofija zanj nista primerna, pač bi se pa lahko z uspehom lotil trgovaške vede in bi dosegel lepe uspehe, ker je zanesljiv in odkrit.«

Tako gospod psihografolog. In zdaj si ogledimo ta dečkov umotvor, v katerem ni »nobene pomote«, kjer je »vse čisto in razločno« pisano, kjer tako »vestno stavi ločila« itd. Pisave same, ki je vse prej ko čista in razločna, ne moremo pokazati v originalu, ker bi bil za to potreben klise, pač pa vam lahko postrežemo z vsemi napakami, ki jih je ta deček — »eden najmarljivejših učencev« — v tem kratkem sestavku (v kitici znane Stritarjeve pesmi) napravil:

Kam drži na desno cesta,
Kam drži na levo pot?
Mož, povej mi izkušnji
Kje se leze ogen zmot

In naj zdaj še kdo reče, da ni grafologija vsega obdučovanja in uvaževanja vredna znanost in da takile psihografologi niso nezmožni! Iz zgornjega sicer odseva nekaj pomanjkljivo znanje slovenščine, ampak to nič ne da; glavno je analiza značaja in ne znanje slovenščine. In pred to analizo klobuk do tal!

Važna razsodba

Električni tok se ne sme kratkoma odklopiti.

Tako je razsodilo pred kratkim vrhovno sodišče na — Dunaju. Stvar je bila taka-le: Stranki, ki je bila par mesecev v zastanku s plačevanjem električne razsvetljave, je vodstvo neke mestne elektrarne v Avstriji kratkoma odklopilo električni tok. Stranka se je pritožila na prvostopno sodišče, češ da elektrarna, ki ima monopol za dobavo električnega toka v dotičnem mestu, ni bila upravičena, stranko spraviti v to stisko, ki upliva na redno vsakdanje življenje. Prvo sodišče je tožbo zavrnilo, prav tako tudi drugostopno sodišče. Vrhovno sodišče, na katero se je prizadela stranka pritožila v zadnji instanci, pa je njeni tožbi ugodilo in izreкло, da uprava elektrarne, ki ima v dotičnem kraju monopol za oddajo električnega toka — tako, da razen nje ne sme ali ne more nihče drugi oddajati strankam električnega toka za razsvetljavo, ni upravičena, zaradi zaostalih terjatev odzemaati strankam te razsvetljave. Električna razsvetljava da je postala danes v mnogih krajih življenjska potrebščina — kakor hrana in stanovanje, in je nje oddaja javna zadeva, ki sega v koristi skupnosti. Interesi lastnika električnega toka pa se ne smejo brez vsake omejitve izrabljati v slisko odjemalcev, ki so odvisni od dobavnika. Redna dobava električnega toka je v javnem interesu, ki je močnejši ko privatna lastnina.

Vsekakor značilna in zelo zanimiva razsodba!

Naznanila

Štolna prosveta ima drevi ob 8 sejo v Jugoslovanski tiskarni.

Zagrebski kvartet v Ljubljani. Drevi ob 8 nastopi sloviti zagrebški kvartet v koncertni dvorani Kina-dvor. Spored, ki ga bo izvajal, je skrbno zbran ter tvori dela Beethovna, Baranoviča, Schuberta, Mendelsohna, Rawela. Ta večer komorne glasbe, ki se vrši pod okriljem našega neumornega glasbenega društva »Sloga«, bo doslopen najširšim slojem našega občinstva, saj se vrši po znanih Sloginih nizkih cenah. Radi krasnega programa je zanimanje za ta koncert tudi veliko. Nihče naj radi tega ne zamudi te izredne prilike. Vsak naj si preiskrbi vstopnico že v predprodaji v Matični knjigarni ali v trafiki Pugalj v palači Pokojniškega zavoda na Miklošičevi cesti. Od 7 zvečer dalje bo blagajna odprta v Kino-dvoru.

Kulturni obzornik

Dunajsko pismo

Operni noviteti »Mister Wu« z Baklanovom in »Berač« brez imenac. — Zikova v »Zidinji«. — Tauber in Kiepur v državni operi. — »Razbojnik« s Hartmannom.

Dunaj, novembra 1932.

Komponist Eugen d'Albers — fanatik efektov — je stikal vedno za dramatično učinkovitimi teksti. Dvakrat, v »Nižavici« in »Mrtvih očeh«, je prišel na svoj račun in doživel veliko uspeha. — To pot pa se mu ni obneslo.

»Mister Wu« je njegovo poslednje delo. Ko je končal partituro I. akta, ga je prehitela smrt. Ostali dve dejanji je dokončal, po skicah, ki jih je naredil še Albers sam, Leo Blech. Ta je tudi dirigiral krstno predstavo v Dresdenu. Tekst te opere je brez efektov, neresničen, nemogoč, zlagan. To je samo še okostje pravega teatra. — Mandarin Wu Chang ima mlađo, lepo hčer, ki se zalubi naskrivoma v mladega Evropejca, kristjana. Ko Wu to zve, obglavi hčer. Zapoljiva svoje hčere pa da udušiti. Z zvijačo zvaži v svojo hišo mater Evropejca, z namenom, da bi jo umoril. Češ, kristjani pravite: »zob za zob« — pa bodi zdaj! »Zena za ženo«. Toda v zadnjem trenutku konča — podobno, kakor Tosca bodalo — strup v skodelici čaja, temu kitajskemu Scarpiji življenje.

Z močno, efektivno muziko bi se morda dalo nekoliko zakriti piškavost teksta. Toda Albers je storil to, kar bi prav tu ne smel in ne smel storiti; namreč, muziko je pustil in nemar in slepo verjel v goljufivost teksta. Mesto, da bi zaupal svojemu naravnemu, dramatičnemu instinktu, uganja vseskozi folkloristične študije in se pusti tako slepo zapeljati.

Uspeh vprizoritve je bil v prvi vrsti uspeh Baklanova, ki je pel naslovno partijo in sicer v nemškem jeziku. Baklanov — ta, od teatarskega vra- ga ves in ves obseden Rus, je zabrisal, kolikor se

je le dalo, šibkost teksta in ustvaril lik, ki ga lahko mirno uvrstimo k ostalim njegovim kreacijam, kakor so: Scarpia, Mephisto, Rigoletto...

Delo, vprizoriteno v Volksooperi, je razočaralo, in se splača pogledati menda samo radi Baklanova.

Pred dnevi je bila v državni operi premijera prve novitete v tej sezoni »Berač« brez imenac. Avtor teh je Robert Heger — operni dirigent.

Libreto, ki ga je spisal komponist sam, obravnava antično pravljico o Odisejevi vrnitvi na Itako. Hegerjev »Berač« je torej junak Odiseja, ki se vrne po dolgih blodnjah iz tujine domov. V to dejanje je vpletenih več scen z maso, kjer ima tudi balet par krasnih vločkov.

In muzika? Moderna operna umetnost — že kot bolan otrok rojena — boleha in težko, da bi kmalu ozdravela. Mogoče pa je ta bolezen samo pravljica; pravljica o zakleti kraljici, ki ji je bila botra ob zibel — hudobna rojenica. Ta je dala otroku v življenje prokletstvo. To prokletstvo je: epigonstvo. Tako je dal tudi Heger svojemu »Beraču« pečat, ki jasno govori: to sem vendar jaz — jaz: Richard Wagner. V tem mojstru je običaj tudi Heger. Njegova melodika spominja na Pfitznerja. V ostalem pa je posneta muzika večidel po Wagnerju. Rogovi in pozavne, pokažejo tudi tu svojo moč, vedo, kaj so dolžni »bogovom«; vijoline pa vedo, kaj dolgujejo moderni struji: Richardu Straussu, Stravinskemu...

Da je delo uspešno, je dala opera, da se tako dostojno oddolži svojemu članu, na razpolago svoje najboljše moči. Režija, v rokah dr. Wallersteina, najboljšega dunajskega opernega režiserja, je storila, kar je mogla. Bajna inscenacija. Dirigent — Clemens Kraus — je položil delu svojega kolega veliko truda in znanja. Naslovno partijo je pel tenorist Lorenz.

Kljub vsemu delo ni užgalo. Šlo je hladno mimo publike. Vzrok, da ni uspelo, ne tiči v izvedbi opere, ampak vse globlje, v tem čudnem, razvratnem času, v katerem spi današnja umetnost spanje zaklete kraljice, ki čaka princa, da jo bo prebudil. Menda ne bo trajalo to spanje spet sto let?

»Zidinjac« — tipična repertoarna opera,

Dnevna kronika

Proti revmatizmu

bolečinah v kosteh, zbadanju, išlasi, zobobolu, glavobolu
se priporoča MASAŽA
za masažo je

ALGA

Steklenica Din 14.-. Oglaš. reg. pol. S. Br. 25.982.1932.

Škrb belgrajskih Slovencev za svojo mladino

Belgrad, 23. nov.

Kakor smo že kratko poročali, bo priredilo naše Prosvetno društvo v nedeljo 27. t. m. v dvorani poleg župne cerkve Kristusa Kralja, predavanje o šolskem vprašanju. Predaval bo g. katehet Tomaž Ulaga. Začetek predavanja točno ob 4 pop.

V Belgradu živi danes okrog 1000 slovenskih družin, zato ni čudno, da je začelo vprašanje šolanja slovenskih otrok postajati čim dalje bolj pereče. Dve stvari sta, ki nas posebno zadevata: prvič, vprašanje našega materinega jezika v šoli. Kar se tiče prvega, je predmetno vprašanje tu doli v bistvu isto kot gori. Mogli bi povedati principijelno samo to, kar se rekli v Ljubljani na zborovanju »Krščanske škole« 14. t. m. Mnogo bolj zapleteno pa je drugo vprašanje, vprašanje slovenščine v šoli. Te danes v tukajšnji šoli ni. Šola našim otrokom ne nudi niti najskromnejšega znanja o materinskem jeziku. Nastaja vprašanje, ali imamo pravico, o dolžnosti niti ne govorim, da zahtevamo od šole za svoje otroke vsaj najelementarnejši pouk slovenskega jezika. Čehi imajo svoje šole, Francozi svoje, Nemci svoje, da ne govorimo o Rusih itd. Kar zahtevamo, ne zahtevamo kot nacionalni šovinisti. Dober pedagog bo razumel naše zahteve in jim dal prav. Šola ne da, dom v večini slučajev ne more dati v zadostni meri, kaj torej storiti!

Da je potemtakem predavanje zelo pereče, je jasno. Da bo zanimivo, je tudi gotovo; želimo le, da se ga udeležijo predvsem vsi starši. Tonlo vabimo tudi vse druge, zlasti našo slovensko belgrajsko inteligenco; prav vsak, ki mu je pri srcu vprašanje vzgoje našega naraščaja, naj žrtvuje v ta namen nedeljo popoldne.

Zagrebski kvartet
drevi ob 8. uri
Kino Dvor

Tobakova letina v Južni Srbiji

Skoplje, 23. novembra.

Letošnja letina tobaka v južni Srbiji je po količini zelo dobra, dočim je po kakovosti radi slabega vremena precej za lansko. Branje tobakovih listov je bilo v začetku v popolnem redu in izvršeno v najlepšem vremenu, v mesecu septembru pa so deževni dnevi vzrok, da je ravno oni del tobakovega lista, ki se nahaja proti vrhu stebel, in je prostorno manjši, pa zato dragocenejši, obran v vlagi in ne bo aromatičen in prodan tako kakor bi lahko bil. Z obiranjem so pri kraju. Sedaj tobakove liste že zlagajo v bale. Kupovanje od strani države se bo začelo 10. decembra. Omeniti je treba, da bo dobra cena tobaka letos rešitev za premožnega južnosrbskega kmetu. Zadnja leta so namreč posamezne panoge južnosrbskega gospodarstva postale več ali manj nerentabilne. Tako se n. pr. mak (radi semena za proizvajanje opija) goji v manjši meri kot v prejšnjih letih. Podobno je z raznimi žiti, živinorejo, ki postaja iz leta v leto manj plodnosa. Edino gojitev tobaka še ni izgubila privlačnosti.

Po računih strokovnjakov bo znašal letošnji pridelek tobaka v južni Srbiji nekaj nad 10.000.000 kilogramov, kar pomeni 1.500.000 kg več ko lani (8.500.000 kg). Najbolj so letos uspeli tobakni nasadi v okrajih Strumica, Skoplje, Kumanovo in Vranje. Ko bo monopolna uprava začela nakupovati tobak, je pričakovati več življenja v sedaj mrtvem gospodarskem življenju, kajti mali, pa številni producenti je oni, ki drži pokonci ostalo trgovino in tudi industrijo. Zato ni čudno, če se ljudje veselo prihodnjega meseca in komaj čakajo, da pride 10. december, ko bodo prejeli plačilo za svoj celoletni trud.

Koledar

Petek, 25. novembra: Katarina, devica mučenica; Mojzes, mučenec.

Novi grobovi

Franc Koblar. V ljubljanski bolnišnici je v sredo zvečer ob 9 pop. skoraj tridesetm letnim trpljenju mirno v Gospodu zaspal g. Franc Koblar, oče g. profesorja Franca Koblarja. Rajni se je rad pohvalil, da je bil zadnji železniški žebjar. Gojil je veliko ljubezen do domačega kraja in se v mlajših letih ni hotel izseliti nikamor v boljše razmere, potem ko je žebjarstvo v železnikih prenehalo. Rajni je bil človek nenavadne prirodnosti, resnoben in skromen ter nad vse skrben oče svojim otrokom. Šele zadnja leta je začel počivati in je bival pri svojem mlajšem sinu v Ljubljani, toda kot pravi železnikar je želel, da počiva doma poleg svoje žene, ki je umrla že pred 20 leti. Ta želja se mu bo izpolnila in bodo njegove zemске ostanke danes dopoldne ob pol 10 blagoslovili v mrtvašnici splošne bolnišnice, nato pa prepeljali v železnike, kjer bo danes ob 4 popoldne pogreb na pokopališču pri Sv. Frančišku. Bog bodi blagomu možu bogat plačnik! Zalujočim ostalim naše iskreno sožalje!

V Ljubljani je družini g. komisarja Obrtno-pospeševalnega zavoda Ivana Brozovića ugrabila neizprosna smrt hčerko Zinko. Pogreb bo v soboto ob 4 popoldne izpred mrtvašnice splošne bolnišnice. Naj se ljubljena Zinka veseli med angelčki v nebesih. — Zalujočim preostalim naše iskreno sožalje!

V Stopičah pri Novem mestu je 23. nov. umrla gospa Angela Stangelj, soproga posestnika in poštarja. Pokopali jo bodo v soboto zjutraj ob 8. uri. Svetila ji večna luč! Preostalim naše globoko sožalje!

Osebnosti

Poročila se je 23. novembra v šentpeterski cerkvi v Ljubljani gđ. Viki Jakl, hčerka našega priznanega glasbenika in skladatelja Ant. Jakla, z g. Josipom Jagodicem, mesarskim mojstrom in posestnikom v Ljubljani. Novorojenčema iskreno čestitamo!

Poročil se je v Boh. Bistrici g. Ravnik Ludovik z gđ. Maro Savinšek z Jesenic. Obilo božjega blagoslova!

Ostale vesti

Prosvetnim društvom. Dramatični tečaj bo od 4 do 6 decembra v Mariboru v dvorani Zadrzne gospodarske banke. Prijave sprejema tajništvo Prosvetne zveze v Mariboru, Aleksandrova c. 6.

Loterija Poštnega doma. Dne 8. decembra se neprekinjeno vrši žrebanje loterije Poštnega doma. Kdor želi zadeti lep in praktičen dobiček, naj si takoj pri pošlah ali pismonoših kupi našo srečko. Posegajte po njih, dokler je čas.

Ugotavljamo, da našega uvodnika o Kmetijski družbi, ki je izšel dne 23. novembra, ni pisal g. dipl. agr. A. Jamnik in ni ž njim v nobeni zvezi.

Vrtnarsko šolo nameravajo ustanoviti v Zagrebu. V to šolo se bodo sprejemali učenci in učenke, ki so dovršili štiri razrede gimnazije. Šola bo imela značaj zasebnega zavoda, absolventi bodo dobivali spričevala, ki bodo enakovredna maturitetnim spričevalom. Takih šol je v Nemčiji in na Češkoslovaškem mnogo in se ljudje tam zanje zelo zanimajo.

Ribe prima danes Slon

V Službenem listu kr. banske uprave dravske banovine št. 93 od 23. t. m. je objavljen »Pravilnik o opravljanju drž. strok. izpita pooblaščenih inženjerjev: gradbenih, strojnih, elektroinženjerjev, ladijskih inženjerjev in arhitektov«, dalje »Pravilnik o opravljanju drž. strok. izpita diplomiranih inženjerjev: gradbenih, strojnih, elektroinženjerjev, ladijskih inženjerjev in arhitektov« in »Popravek, da bo pobirala občina Ptuj v l. 1932 v ptujskem okr. glavarstvu 38,18% občinsko doklado na vse državne neposredne davke.

Vinecnejeva konferenca za akademike v Ljubljani čuti dolžnost, da se g. kaplanu Milaveu in Prosvetnemu društvu na lgu najlepše zahvaljuje za vso naklonjenost ob priliki igre »Konec potice, ki so jo v korist revnih akademikov igrali na lgu akademiki iz Ljubljane.

Božična drevesca. Glede sekanja in prodajanja božičnih drevesc je izdala kr. banska uprava dravske banovine posebno naredbo, ki pod kaznijo prepoveduje sekanje mladih iglastih dreves za božična drevesca v nerodasilih gozdih, ako bi se s tem ogrozil razvoj ali obstoj teh gozdov. Posestniki, ki so dolžni imeti gospodarski načrt, morajo javiti pridobivanje božičnih drevesc s predpisanim jim »predlogom za sečnjac«, odnosno za »gojjo gozdac«. Vsi tisti pa, ki prodajajo ali prevažajo božična drevesca, morajo dokazati njih izvor s potrdilom županstva one občine, v katere območju so bila drevesca posekana. Natančnejše informacije dobiijo zainteresenti pri pristojnih županstvih, oziroma okr. glavarstvih.

Nosečim ženam in mladim materam pripomore naravna »Franz-Josef« grenčica do urejenega delovanja želodca in črev. Glavni zastopniki novodobnega ženskega zdravilstva so preizkusili »Franz-Josef« vodo v pre mnogih slučajih kot brezizjemno naglo, zanesljivo in brez bolečin učinkujoče sredstvo. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Čudna pota ruskega begunca. Pred sodiščem v Mitrovici se je zagovarjal Ivan Nestorov, ruski begunec iz Jekaterinoslava, ker je poučeval v Zemunu zasebne nameščence in jim obetal, da bodo v enem letu dovršili politehniški institut v Parizu, potem dopisovalne šole. Trdil je, da je tudi on absolvirati politehniški institut v Parizu, v Rusiji pa da je bil inženjerski kapetan. Obtoženo je pred sodiščem izjavil, da je res inženjerski kapetan. Ko je leta 1920 prišel iz Rusije v našo državo, se je naselil v Zemunu in se najprej bavil s perutinarstvom. Pozneje je prišel na idejo, da bi poučeval zasebne nameščence in res se jih je precej odzvalo, ki so mu plačevali po 400 Din na mesec. Politehniškega instituta pa niso dovršili, čeprav so bili vpisani. Priče so povedale, da jim je Nestorov pripovedoval, da je oseben prijatelj ravnatelja instituta in da bodo napravili izpit, čeprav se ne bodo nič učili, če pa ne hodijo več k njemu, bodo gotovo pri izpitu padli. Sodišče je Nestorova obsodilo na šest mesecev strogega zapor.

Tretja žrtve eksplozije v Podravski Slatini. Iz Virovitice poročajo, da je tam umrl šofer Martin Sabljica iz Slatine, ki se je hudo poškodoval pri eksploziji v električni centrali v Slatini. Martin Sabljica je tretja žrtve velike nesreče, pred njim sta že umrli Ladislav Lacković in Čedo Sabljica.

Zločin odpuščenega kaznjence. Ekonom Pavel Reinprecht v Rumi je vozil s pošja domov zelje. Pri tem delu ga je našel znani zločinec Vračar Anačević, ki je bil te dni odpuščen iz jetnišnice v Sremski Mitrovici. Brez vsakega poviča je Anačević dvakrat ustrelil s samokresom in zadel Reinprechta v glavo. Reinprechta so takoj prepeljali v bolnišnico, kjer so ga operirali. Operacija se je posrečila in po izjavi zdravnika bo Reinprecht okrevale.

Za opeklinami umrla. Blizu Karlovca se je pripetila nesreča, ki je zahtevala življenje štiri-letne deklice Mare Lukunji. Pastirji, s katerimi je bila mala Mara na paš, so zakurili, da bi se ogreli. Mara je prišla preblizu ognja in se ji je vnela obleka, ki je bila naenkrat vsa v plamenih. Mara se je tako hudo opekla, da je kmalu nato izdihnila.

Vihar preprečil paroplovni promet. Iz Splita poročajo: Pretekli terek je na odprtem morju divjal hud vihar. Zaradi viharja ni priplul z Visa v Split parnik »Makarskac«, ki vrši redni promet. Izostale so tudi vse motorne ladje iz kaštelanskega zaliva in z otoka Ciova. Izostanek ladij iz Kaštelov se je posebno poznal na splitskem trgu. Kaštelci namreč oskrbujejo Split z zelenjavo in sadjem. Zaradi zimega vetra so se vse ladje zadržale v pristanišču bolj daleč od obale. V sredo je veter ponehal in se je morje pomirilo.

Akcija za obnovu slavonskih gozdov. Bogastvo Slavonije so zlasti njeni ogromni gozdovi, ki pa so jih v zadnjih letih že precej skrtčili. Zaradi tega se je zdaj v osejki okolici začela živahna delavnost med prizadetimi ljudmi, da se čimprej in čim uspešneje prične z obnovo tamkajšnjih gozdov. Mnoge zemljiške zajednice so že pristopile k tej akciji in je do sedaj posejanih že 100.000 juter zemlje z mladimi akacijami. Na nekaterih krajih so začeli saditi hrastov žir.

Roparski napad ciganov. Na Hrvatskem se že doli časa opaža velika »aktivnost« ciganov. Na-

nje je vplivala sedanja gospodarska stiska v tem smislu, da so se še z večjo verno vrgli na razna nedovoljena dejanja. Te dni so v bližini Koprivnice napadli cigani nekega kmeta. Ta je v Koprivnici prodal vole in v gostilni naletel na večjo družbo ciganov. Zvečer so ga povabili na svoj voz, da ga popeljejo domov. Komaj pa so bili zunaj mesta, pa so ga pobili z noži in koli na tla in mu vzeli ves izkupicek od volov. Šele zjutraj so pasantje našli nezvestnega kmeta in ga v težkem stanju prepeljali v bolnišnico.

Aretacija nevarnega žeparja. Orožnikom v Vinkovcih se je posrečilo prijeti nevarnega žepnega tatu Petra Kiselko, ki je v družbi Antona Rausa ukradel kmetu Peri Stanojiću 3600 Din. Ko je bil Kiselka aretiran, je vse vračal na Rausa, ki da mu je dal polovico plena. Denar je Kiselka že zapravil. Tudi Raus je aretiran.

Večje podjetje, zelo dobro poslovno organizirano po celi državi, išče družabnika. Uspeh v vsakem oziru zagotovljen. — Pisemne ponudbe pod »Rentabilnost na Aloma Company, anonimna in reklamna d. o. z., Ljubljana.

Ivan Cankar: Zbrani spisi XIV. zvezek. Uvod in opombe napisal Izidor Cankar. Izdala Nova založba v Ljubljani 1932. Str. XVI+312. Cena: broš. Din 68, vez. v polplatno Din 80, celo platno 86, polusnje Din 110. — Za Miklavžev in božični knjižni trg je izdala Nova založba v Ljubljani nov zvezek Cankarjevih zbranih spisov in s tem pokazala trdno voljo, da to veliko delo čim prej zaključi. Vsak zvezek Cankarjevih spisov je novo odkritje pisateljeve veličine in dosledna stopnja narodni in obče človeški izpovedi. Pričujoči zvezek prinaša štiri pesmi iz l. 1908, ki so zadnje ohranjene Cankarjeve pesmi, dramski odlomek Nioba, novele in črtice od 1907—1909 in dramo Hlapci. Urednik nam ob teh delih še nadalje pojasnjuje duhovni obraz I. C., kakor ga je odkril že v 13. zv., zlasti z ozirom na njegova verska doživljanja;

Maribor

Pontifikalna sv. maša bo v sredo, dne 30. t. m. na praznik sv. apostola Andreja, patrona lavantinske škofije, kakor tudi predvzisenega nadstropja dr. Andreja Karlina ob 8 v tukajšnji stolnici.

Svet Katoliške akcije ima svoj občni zbor zbor danes v petek dne 25. novembra ob 18 v mali dvorani Zadrzne gospodarske banke. Spored: 1. tajniško poročilo o delu v tem letu; 2. poročilo zastopnika ljubljanske KA; 3. program za nadaljnje delo.

Krekova akademija. »Slomček«, društvo mariborskih bogoslovcev bo priredilo v sredo, dne 30. novembra ob pol 20 v Karlovih dvorani »Krekovo akademijo« v spomni 15 letnice njegove smrti. Na sporedu: pevske in glasbene točke, recitacija in govora: bog. Janko Škraban o Krekovo-sociologu in Jože Malakar o Krekovi osebnosti. Vstopnine ne bo. Prostovoljni prispevki se ne odklanjajo.

Dom Srca Jezusovega. Od prihodnje nedelje 27. novembra) dalje bo v zimskem času vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, prva sv. maša ob pol 7. Drug red ostane, kakor je bil dozdaj.

Katoliški borci. Člani Katoliške omladine se zberejo v nedeljo točno ob 10 v Krekovi sobi. Razen predavanja je na dnevnem redu tudi ustanovitev Katoliških borcev kot odseka mladine.

Mladinski dom. Stavbeno društvo za zidanje in vzdrževanje Omladinskega doma, je imelo pretekle dni letni občni zbor. V društveni odbor so bili izvoljeni: P. Valerijan Landergott kot predsednik, za podpredsednika dr. Alojzij Wankmüller, za tajnika p. Pavel Potočnik, za blagajnika Jemec Ivan, za odbornika dr. Josip Leskovar in Lacko Malakar.

Žetev smrti. V Vetrinjski ulici 5 je zadela kap upokojenega železniškega strugarja Avgusta Strašeka. Blagega pokojnika položijo k večnemu počitku danes ob 16 iz mrtvašnice na mestnem pokopališču. — V Nekrepovi ulici je ugrabila smrt 74-letno zasebnico Alojzijo Zeman. Pogreb bo v soboto ob 15 iz mrtvašnice na mestno pokopališče. — V Betnavski ulici je podlegel starostnim nadlogam mestni delavec Jakob Požarnik, ki je dosegel starost 82 let. Pogreb bo danes ob 15 iz mrtvašnice na magdalensko pokopališče. — Svetila pokojnikom večna luč, zalujočim naše sožalje!

Kavarne ne bo. Od merodajne strani se nam sporoča, da se v bivši Šoštaršičevi hiši na Aleksandrovi cesti ne bo osonvala kavarina.

Maribor za slovenske izseljence. V vseh mariborskih cerkvah bo v nedeljo dne 27. t. m. izseljeniška služba božja; popoldne ob pol petih v dvorani Zadrzne gospodarske banke izseljeniška akademija z že objavljenim sporedom. V izseljeniški pisarni v franciškanski župni pisarni se dobiijo vsa tozadevna pojasnila radi ustanovitve Rafaelove družbe ter pristopa. Istotam se sprejemajo novi člani ter se prejmejo bloki po 2 Din.

Marijanišče. V nedeljo 27. novembra bo popoldne ob 16 v Marijanišču, Gregorčičeva ulica 18 redni letni občni zbor »Marijanišča«.

Avtobus v Novo vas bo vozil. V sredo popoldne se je vršila z avtobusom proge 1. poskusna vožnja v Novo vas. Ugotovilo se je, da bi avtobus te proge povsem lahko opravljal vožnjo tudi do Nove vasi brez posebne zamude. Tudi obratni stroški bi se s tem podaljškom le neznatno povečali, koristi za avtobusno podjetje bodo pa nedvomne. Zaukrat se namerava uvesti dnevno 5 voženj do Nove vasi. Prvi avtobus bi vozil z Glavnega trga zjutraj ob 7.37, vračal bi se iz Nove vasi ob 7.45, drugi bi bil za gospodinjje, ki hodijo na trg ter bi vozil z Glavnega trga ob 10.15. Popoldne bi vozil prvi avtobus v Novo vas z Glavnega trga ob 12.22, drugi ob 13.37, vračal bi se pa ob 13.45. Zadnji voz bi odhajal s kolodvora ob 18.30. Glavni trg ob 18.37. Morda bi kazalo še uro kasneje uvesti eno vožnjo, ker je mnogo ljudi, ki se po končanem delu radi opravkov zadržijo v mestu. Vožnje mora še odobriti pristojni odsek, kar pa bo v interesu podjetja samega nedvomno izvršil.

Novosti iz Solčeve umetniške delavnice. Priznani mariborski kipar Ivan Sojč je te dni dovršil krasno, v umetnem kamnu izdelano »Pieta«; dolžina skulpture je 2, višina 1 meter. Globoka tragika odseva iz izraza človeka dela, ki kaže čisto svojevrsno kompozicijo tega motiva. Umetnina bi sodila za oltarni nastavek na oltarju Zalosne Matere božje, lepa bi bila tudi kot nagrobni spomenik ali pa kot impozanten nastavek portala pri vhodu pokopališča. Poleg tega dela je Sojč dovršil v hrastovem lesu štiri evangeliste. Velikost reliefov približno 60 cm. Bili bi prelep okrasek prižnice.

Pozor pred inozemskimi potniki. Kljub strogim tozadevnim predpisom se posreči inozemskim potnikom pod raznimi spretnimi pretvezami še vedno dostop do zasebnih strank, katerim s svojo zgovornostjo obesimo raze predmete, poleg tega pa jih še oslepario s samovoljnimi povečanimi naročili. Na ta način bi med drugimi skoro postala žrtve take sleparije mariborska občina. Na magistratu so naročili za 245 Din vzorec nekega predmeta, prispeli pa so potem celi zaboji in zraven račun, glaseč se na 15.000 Din. V zabojih so bile stvari, s katerimi sploh niso vedeli kaj početi. Po velikih mukah se je posrečilo občini, da je dosegla stor-

Varujte vašo deco

če je prehlajena, da si še kaj hujšega ne nakopije. Dajte jim

Panflavin-PASTILE

BAYER

Dovoljeno od Min. socialne pol. in narodnega zdravja S. št. 15051 od 26. 8. 1932.

podaja onostranske osnove pesnikovega hrepeneja, vero v vstajenje in poslednje poveličanje; na tej stopnji se začne oglašati zadnja pesnikova velika izpoved in njegovo delo zori v svoj umetniški vrh. Zlasti je urednik na široko zajel razlago »Hlapcev« in v nji poudaril začetek velike izpovedi: ljubezen do matere, zavest pripadnosti k slovenskemu narodu in vero v Boga. — Običajne literarno zgodovinske opombe na koncu prinašajo bogato gradivo; zlasti je zanimiva zasnova »Niobe« in dokumenti o razmerah okoli »Hlapcev«. — Cankarjevi zbrani spisi so vedno največja književna vrednost in največja novost, zato sežite po njih!

niranje naročila. Takih primerov je zelo veliko in zato je previdnost na mestu.

Cesta bo uničena. Radi gradnje novega mosta preko potoka Polskava je bil nedavno obrnjen ves promet v tem sektorju z državne ceste na banovinsko cesto, ki se odcepi od Jožefovega hriba pri Slov. Bistrici ter vodi preko obeh Polskav nazaj na državno cesto. Silnemu prometu pa ta cesta ni dorekla in že sedaj po nekaj tednih nudi žalostno sliko popolnega uničenja. Za težja vozila je po zadnjem deževju skoraj neprevozna. Mestni avtobusi, ki vozijo iz Maribora v Celje, imajo na tej cesti skoro vsak dan havarije. Istotako drugi vozovi. Krivda je v tem, ker ni bilo navedeno na cesti pred otvoritvijo prometa, gramoza. Baje pa je bil gramož že pripravljen, le za drugo leto so ga hoteli privarčevati. Šele sedaj se je banska uprava odločila za navoz gramoza. Ker pa preti vsak dan eneg, bi bilo treba z navažanjem čimprej pričeti. Za razbremenitev ceste bi kazalo poleg nove mostne gradnje postaviti zasilen most, da bi se promet lahko razvijal po državni cesti.

Nogomet v nedeljo. Dopoldne ob 10 na Mariborskem igrišču prvenstvena tekma med Čakovskim SK in mariborsko Svobodo. Ob 14.15 istotam prvenstvena tekma med Rapidom in ljubljansko Svobodo.

Velika posestva na dražbi. Na mariborskem okrajnem sodišču je za dne 28. decembra ob 9 v sobi št. 27 razpisana dražba nepremičnin zem. knj. k. o. Rače vl. št. 650, k. o. Podova, vl. št. 502, in k. o. Skoke, vl. št. 318. Vrednost celotnega posestva se razdeli na posamezne parcele: V Račah 4.123.965 Din 70 par (najmanjši ponudek 2.749.309 dinarjev 86 par), v Podovi 1.140.647 Din 90 par (najmanj 760.431 Din 92 par) in v Skokah 213.310 dinarjev (najmanj 42.206 Din).

Trener Voggenhuber odhaja. Marljivi trener nogometnega moštva ISSK Maribora Voggenhuber odhaja iz Maribora. Klub mu priredi v soboto zvečer v III. nadstropju hotela »Orel« odhodnico. Delo dobe na borzi delo: 2 mizarja, 4 viničarji z družino, 2 majerja, 1 kočar, 1 mlinar, 1 prodajalec rib, 2 hlapca, 2 sodarja, 1 sluga, 1 šofer, 1 krojač, 1 klepar, 3 pomožni delavci, 1 trgovski in 1 klobučarski vajenec, 6 kmečkih dekel, 2 natakarici, 1 podnatakarica, 1 vzgojiteljica z znanjem francosine, 3 strojne pletilke, več kuharic, služkinj za gostilne in v zasebne hiše, 2 varuški, trgovska potnica.

Slikar padel z lestve. 30letni slikarski pomočnik Zorko Herman se je ponesrečil pri delu. Padel je z lestve ter si zlomil nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Okradena reveža. — Dvojico dalmatinskih krošnjarjev je okradel neznan tat v njenem prenočišču na Pristanu. Vlomil jima je v kovčke ter pobral razno obleko.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 25. novembra: Zaprt. (Generalna za »Boccaccio«.)

Sobota, 26. novembra ob 20: BOCCACCIO. Premijera.

Nedelja, 27. novembra ob 15: CELJSKI GROFJE. — Ob 20: BOCCACCIO.

Kamnik

Ali je lovska puška potrebna lovcu, ki ima lovišče v zakupu? Morda se bo kdo smejal temu vprašanju, nekateri lovci v kamniškem okraju se gotovo ne. Orožniki so jim pobrali lovske puške, izročili pa odloke, da lovcem puške niso potrebne. Prizadeti lovci so vložili prošnjo, da jim bo dovoljen lov s fičafajem in z zankami.

Zanimanje za francoski krožek je vsak dan večje. V Kamniku je že toliko interesentov, da bodo predavanja prav gotovo dobro obiskana. Ustanovni občni zbor bo že v prihodnjih dneh.

Ne pozabite na predavanje »V kraljestvu Dolomito«, ki bo danes, v petek, 25. novembra ob 8 zvečer v »Kamniškem domu«. G. Zor nam bo pokazal 70 prekrasnih slik. Bivše vojake bodo posebno zanimale slike strelskih jarkov in kavern. Pridite!

Cerkveno petje. Pred nedavnim časom smo brali v »Jutru« lepe nauke na naslov cerkvenega predstojništva, kako naj se izboljša cerkveno petje, ki da ni na dostojni višini za tako slavno mesto, zlasti še zaradi obilice tujecev, ki prihajajo v cerkev. Cerkevno predstojništvo nima sredstev za posebno plačo organista, a brez denarja je težko imeti dober zbor in organista. »Malo denarja, malo muzike«, pravijo naši ljudje. Uvedena je bila konkurenčna obravnava za plačo organista. Vsi smo čakali, da bo mestni občinski odbor brez debate glasoval za primerno podporo — a smo se bridko motili. Župani okoliških kmečkih občin so pač glasovali pri obravnavi za organistovo plačo, zastopnik mestne občine kamniške je pa odklonil vsak pripevek ter še ponosno pristavil: »Prav vsi odborniki so glasovali proti.« To izjavo zastopnika mestne občine naj nabijejo na cerkvena vrata, da bodo tuji in verniki vsaj vedeli za ta korajžni sklep našega odbora.

SOVJETSKA MEHIKA

Pred nedavnim je izšlo v italijanskih listih odprto pismo mehikanskega poslanika pri Kviralu, v katerem trdi, da se mehikanski zakonci »v nobenem pogledu ne vmešavajo v verske ali osebne nazore.« Po tej neutemeljeni izjavi pa je »Osservatore Romano« objavil pomemben dokument, po katerem vidi lahko ves svet, kakšne protiverske gonje so uprizarjale mehikanske oblasti že tolikrat in tolikrat! Gre namreč tu za celo vrsto instrukcij, katere je 31. marca 1932. leta razposlalo višje šolsko ravnanstvo države Veracruz na posamezne učne moči ljudskih šol.

»Za delovanje v šolah, katerih edini smoter je v tem, da vcepijo učencem materialistični svetovni nazor in na ta način izirgajo sleherno sled kakšne veroizpovedi.« — tako se začneja listina — »smatramo za potrebno, da dajemo sledeče direktive:

Za prvo šolsko leto: Vse praznovorne navade in verske resnice, katere vibijajo v glavo otrokom te starosti, moramo odločno osmešiti.

Za drugo šolsko leto: Pokazati moramo s prstom na različne nehigijenske razvade, ki se prakticirajo v katoliških cerkvah, kakor na primer poraba blagoslovljene vode in češčenje relikvij. Dalje: učencem moramo dopovedati, da ne smejo izdajati nobenega denarja za sveče, miloščine, za cerkve in ustanove, češ, da vse to končno duhovniki zase porabijo...

Za tretje šolsko leto: Moramo razložiti učencem, kako slabo vpliva vera na značaj in inici-

jativnost ljudi. Ničesar sami ne podvzemajo, vsega čakajo le od Boga. Kako pa so na drugi strani osebe brez verskih predsodkov delovne in energične in zmagujejo največje težave.

Za četrto šolsko leto: Pri študiju o zemeljski obli in njenem gibanju moramo pokazati napačnost dogem ter izrecno poudariti, da živi lahko človek pravno življenje tudi brez vere.

Za peto šolsko leto: V zgodovinskih urah moramo prikazati, kako zelo so duhovniki ovirali napredek Amerike.

Za šesto šolsko leto: Z znanjem naravnih postav, ki vladajo vsi naturo, in študijem planetnega sistema (teorija Laplacova) ter končno z razlago o postanku človeka (Darwinova teorija) moramo dati učencem materialistično duševno osnovo. Zraven tega moramo razlagati postanek vseh ver, da se namreč vse naslanjajo na nekaj neznanega, zato bodo s popolnim razvojem znanosti izginile s sveta. V bolj zrelih letih pa moramo učencem pokazati točen pregled ruske revolucije. Učitelji morajo zlasti to poudariti, kako so tam verske dogme na tleh in kako so se duhovniki umaknili; kako vlada tam proletarska pravičnost...

Novi, posebno vidni slučaj proticerkvenega terorja se je zgodil v Tiji Juani, v mehikanski pokrajini južne Kalifornije. Tam je zaprla vlada edino katoliško cerkev, pa v njej namestila poštni urad...

To je odgovor vatikanskega glasila »Osservatore Romano« na lažljivo odprto pismo mehikanskega poslanika v Rimu.

Zimsko življenje v gorah.

Skrivnost manifesta

Veliko začudenje je vzbudila pred nedavnim vest, da sta dva slebena komunistične stranke: Kamenev in Zinovjev »za zmerom« izključena... Pravih vzrokov za ta Stalinov korak pa nismo do dna spoznali.

Zdaj pa slišimo, da sta bila Kamenev in Zinovjev obtožena, da sta vedela za neki tajni manifest, ki je bil naperjen proti Stalinu, pa nista diktatorja obvestila o tem. Potemtakem ni ta dvojica manifesta niti inspirirala niti tiskala, samo vedela je zanj — pa »jeklenemu možu« je bilo dovolj, da je oba delavca izključil iz komunistične stranke.

Enaka usoda je doletela tudi 2 gospe, ki sta baje listino tiskali in še dokajšno množico, med njimi tudi tovariša Rutina, glavnega inspiratorja omenjenega manifesta. Ta je romal iz rok v roke in je imel sledečo vsebino: »Sleheri človek v Rusiji je zdaj proti Stalinu: voditelji kolektivističnih posestev, voditelji industrije in vse delavstvo. Tudi vse članstvo komunistične stranke je proti njemu. Stalinovi manevri: njegovi skoki naprej (namreč proti komunizmu) in nazaj (proti zasebni trgovini) so vse porušili. Do kmetstva ne vodi sploh nikake jasne politike in to je najnevarnejše. Eno od obeh skrajnosti bi moral izvoziti: ali kmete kot razred zlomiti ali pa kar najmileje z njimi postopati... Manifest se končuje z apelom na člane komunistične stranke, »naj se odstrani glava diktature; saj je edino Stalin odgovoren za fujasko petletke in za vpostavitve osebne vlade enega samega moža — sebe, Stalina — ki je uničil poslednjo sled o kakšni demokraciji v komunistični stranki.« Previdno je Stalin nastopil proti »zarotnikom« šele takrat,

Tu je bil izvršen znani atentat na francoskega ministrskega predsednika Herriota

ko je imel v žepu zaupnico voditeljev komunistične stranke. Posledica tega je bila — odstranitev nekaterih Stalinu neprijateljevih elementov in izvolitev zaupnega moža, tovariša Kaganoviča, ki je odšel Stalinova desna roka. On je tudi tisti, ki je šel preko gotovih neuspehov petletke s sledečimi besedami na dnevni red: »Zakaj tožite nad razbitimi jajci, če pa ravno mislite napraviti omleto! Kljub temu: manifest marsikaj pove; zakaj da si vi nekateri ljudje sploh upate izdati ta manifest, priča, da v sovjetskem režimu vendarle ni vse tako idealno kakor se šepče s strani komunistične stranke...«

Spominski dnevi Dunaja

Dunajski nadškof dr. Innitzer je začel s pravami za nemški katoliški dan, ki se bo vršil v septembru 1933. leta. Istočasno pa se bo vršilo slavlje 500 letnice nastanka dunajske cerkve sv. Stefana. Poleg teh slovesnosti se bo obhajal spomin osvoboditve Dunaja pred turškimi vpadi. Ker pa so pri osvoboditvi leta 1683. sodelovali tudi Poljaki, Madžari in različne druge narodnosti in še: ker z zmago nad Turki ni bilo rešeno le mesto Dunaj, marveč vsa zapadna kultura, bodo k svečanostim povabljene tudi druge narodnosti. Priprave in po svetovanju je začelo dunajsko duhovništvo včeraj s slovesno službo božjo.

Papiga ga rešila

Adelaide, Avstralija. — Papiga je celo uro zabavala vso sodno dvorano, pa tudi pomogla svojemu gospodarju, da je bil oproščen obtožbe, češ, da je protipostavno prodajal alkoholne pijače. Redar ga je namreč zatožil, da je slišal naslednje besede, ki so prihajale iz njegove hiše: »Bolje je, da zapreš vrata, morda so redarji v bližini. Imel sem dve. Daj nama steklenico piva, Sue!«

Gospodar je v dokaz svoje nedolžnosti prinesel svojo papigo na sodnijo; in ko je ptič ponovil ne samo gornje besede, marveč celo oponašal strganje z nožem in žvenketanje steklenic, je bil sodnik prepričan, da je ta papiga izredno nadarjena in je njenega gospodarja oprostil.

Otroci umirajo

Bolgarski listi poročajo, da vlada v bolgarskih okrajih ob grški meji strašna lakota in da je nad 20.000 otrok v nevarnosti, da bodo umrli valed gladi. Listi apelirajo na odločilne činitelje, naj prispejajo na pomoč.

Nova kitajska slovnica

Tiskarna očetov lazarištev v Pekingju je izdala te dni drugi zvezek velike slovnice kitajskega jezika; to je šesti zvezek mednarodne zbirke jezikovnih in slovničnih del, katero je ustanovila znana revija »Athropos«. Drugi zvezek nove slovnice obsega nad 1000 strani in je prvovrstno znanstveno delo. Pisec te nove slovnice je misijonar Jožef Mullie, ki je že pred desetimi leti objavil zanimivo delo o fonetiki kitajskega jezika.

Trocki na pompejskih razvalinah.

Prva originalna slika nekdanjega boljševiškega voditelja s potovanja proti Dansk: Trockij, ki je do nedavna živel v Konstantinoplu; se je odpravil proti zapadni Evropi preko Italije in Francije. Spetoma pa je krenil z Mareilla v Neapol, odkoder si je ogledal pompejske razvaline.

Znova Tutankamenov grob

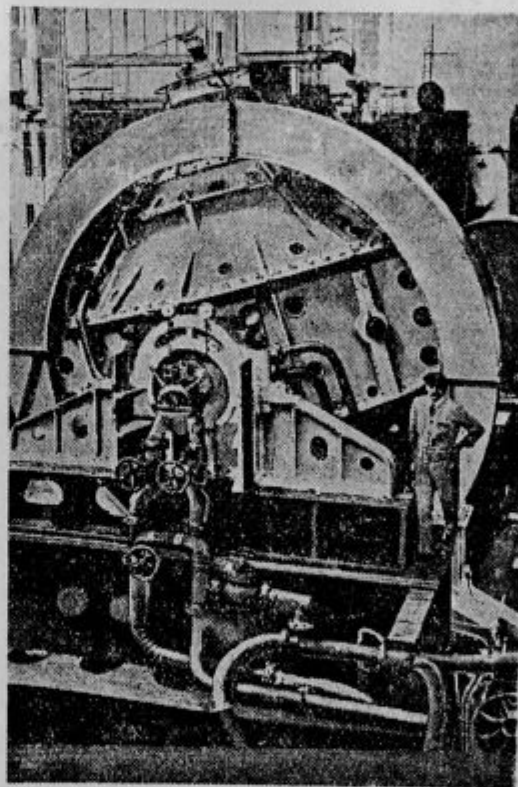
Anglijski raziskovalec Howard Carter je večeraj odpotoval iz Kaire v Luxor. V kratkem bo stopil v zvezo s prosvetnim ministrstvom, da bi mu dovolilo znova odpreti Tutankamenov grob. Nič ga namreč ni strah pred masčevalnimi duhovi, ki so njegove prednike ugonobili.

Nesreče radi pijače

Bolniska blagajna v Lipskem je izdala statističen pregled nesreč, ki se dogajajo pri alkoholikih in abstinentih. Medtem ko znaša odstotek nesreč pri abstinentih 4,29, se je pri alkoholikih to število dvignilo na 11,6 odstotkov. Pri alkoholikih se potemtakem dogajajo nesreče trikrat česče kot pri abstinentih. V pivovarnah, kjer je vodstvo prepovedalo delavcem piti pivo pri delu, se je znižalo število nesreč od 18 na 12 odstotkov.

Uvedbe mere v Turčiji

S prvim januarjem 1933 leta bodo Turki opustili dosedanje dolžinsko merilno enoto oko (približno 1280 gramov) pa sprejeli po vseh pokrajinah države evropski metriski sistem za merjenje dolžine, prostornine in teže. V ta namen so že zdaj naročili primerno množino novih uteži in metrov oz. tehtnic.

Morske bolezni ne bo več.

Slika predstavlja stabilizator, kakršnega postavljajo zadnje čase v vse moderne parnike. Ti stabilizatorji zelo zmanjšajo zibanje ladje ali ga pa sploh preprečijo — pa naj bo morje še tako nemirno. Potemtakem je morska bolezen, strah potnikov, odstranjena.

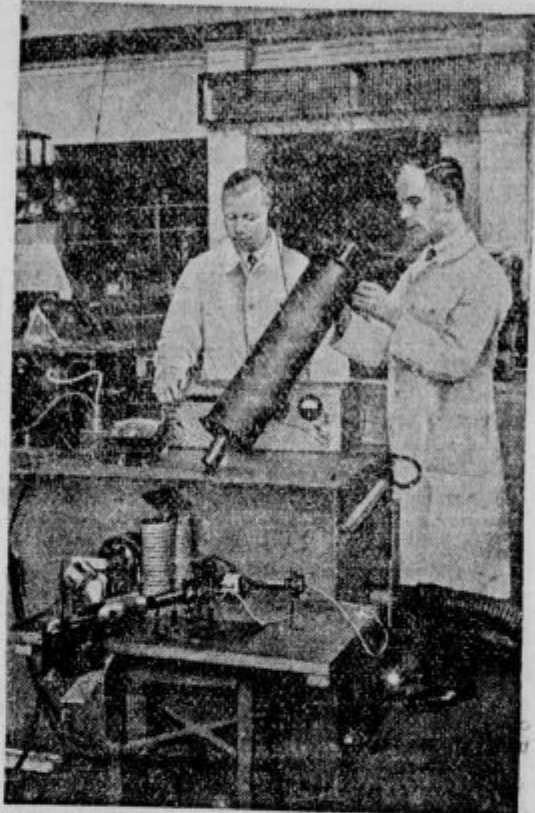

Herminina pomožna akcija.

Soproga bivšega nemškega cesarja Viljema, Hermina, pri otvoritvi vsakoletne božične razstave, tako zvane »Herminine pomožne akcije«.

Krave za lepilo

Na Danskem so zadnje čase porabili 25.000 pitanih krav za lepilo in svinjsko krmo. Cena na mesnih trgih je namreč tako nizko padla, da se mesarjem bolj rentira, če obrnejo klavno živino v industrijske svrhe. Tudi tu ironija časa!

Proti ropotu.

Inženjerja, dr. Kaufmann (desno) in dr. Schmidt (levo) sta izumila nov aparat, kateri bo vse šume in ropote pri avtomobilih in motorjih popolnoma preprečil. Aparat se bo dal z najmanjšimi stroški pri vsakem motornem vozilu pritrditi.

Nove številke

Dne 15. novembra je bilo pri berlinskem delavskem uradu prijavljenih okrog 5.265.000 brezposelnih. To se pravi 156.000 oseb več kot ob koncu oktobra. Sicer je temu nenadnemu porastu deloma krivo bližanje zime, toda številke ki strahotno rastejo, vzbujajo strah: kje bodo dobili ti ljudje kruha!

Učitelj: »Pri vas imate 6 otrok, kajne, Janeček?«

»Imamo.«

»Recimo, da ima tvoja mama 15 jabolk, katere bi rada med vas razdelila. Kaj bo napravila?«

»Čezano.«

»Zelo hudo mi je, gospod sosed, naše kokoši so vam tulpine čebuljke razkopale.«

»Sva že bot! Zato je naš pes eno vaših kokoši razmesaril.«

»Sva že bot! Zato sem jaz pravkar vašega psa povozil...«

Zborovanje lesnih trgovcev

Celje, 24. novembra.

V sredo dne 23. novembra t. l. se je vršilo v mali dvorani Celjskega doma v Celju zborovanje lesnih trgovcev, včlanjenih pri okrajnem združenju trgovcev v Celju. Udeležba na tem zborovanju je bila proti pričakovanju zelo dobra, znak, da lesni trgovci niso izgubili vere v organizacijo. Po pozdravi h besedah predsednika g. Miklavžina Matije, lesnega trgovca iz Braslova, je tajnik združenja g. Vebler orisal v svoje moškirnem poročilu prav z nímovo zgodovino o postanku in razvoju organizacije lesnih trgovcev pri združenju. Lesna sekcija pri tem združenju se udeležuje že od leta 1922. dalje. Poročilo je naštevalo težko brez števila v tendenci za organizacijo pravičnega zastopa lesnega trgovstva. Te ovire so izvirale v glavnem iz nepravilnega pojmovanja članstva, ki se še danes ni znašlo v solidarnem taboru strokovne organizacije. Uspehi delovanja sekcije so sicer prišli, vendar beležijo le napredek. Sekcija kot predhodnica vsega pokreta slovenske lesne trgovine beleži lepo zaslugo, da so se raztresene vrste lesnega trgovstva dravekbanovine zbrale v Osrednji sekciji lesnih trgovcev pri Zvezi trgovskih združenj dravekbanovine. Ta osrednja organizacija je začela delovati šele leta 1930. in je v tem kratkem času skušala premestiti razne tehnične ovire in omiliti bremena lesnega trgovstva. Spoznanje lesnega trgovstva, da je samo v organizaciji moč, je prišlo sicer nekoliko pozno, vendar imamo upanje, da bo mogoče s pravičnim delom olajšati krizo, v katero je zašla lesna stroka. Tajnik je zaključil svoje poročilo z opisovanjem številnih akcij, usmerjenih za pridobitev olajšav v tarifnih, carinskih, finančnih in trgovskih vprašanjih.

Zvezni tajnik g. Kaiser je poročal zelo izčrpno o prizadevanju Osrednje sekcije ter svojemu poročilu priključil vseskozi interesanten pregled o gospodarskem položaju naše slovenske oziroma sploh državne lesne trgovine.

Glavno težišče zborovanja je bilo v vprašanju organizacije mobilnega tehničnega aparata pri Osrednji sekciji, kjer naj bi se osnovali posvetovalni odbori za tarifna, prometna, carinska in finančna vprašanja ter vprašanja organizacije lesne trgovine v tu- in inozemstvu ter za pridobivanje novih trgov. Pokazalo se je, da organizacija brez subjektivnih tehničnih pripomočkov ne more doseči onih uspehov, ki si jih trgovstvo želi. Naloga teh

odborov, v katere se bodo morale pritegniti za posamezna vprašanja poklicni strokovnjaki, bo študij za prenositev tehničnih in administrativnih napak naše zakonodaje, ki pride v dotiklo z interesi in pospeševanju lesne trgovine. Glede tega vprašanja se je razvila živahna debata, koncem katere je bil v načelu sprejet predlog z naročilom Osrednji sekciji, da prouči to vprašanje s tehnične in finančne strani ter predloži podoben načrt v odobritev vsem ostalim sekcijam dravske banovine.

Predsednik Osrednje sekcije g. ing. Kobi je podal poročilo o pripravah za organizacijo vsedržavnega predstavništva lesne stroke in predložil navzočim poleg raznih zborovanj, ki so se v ta namen vršila v Belgradu. Delegati posameznih pokrajinskih lesnih organizacij se niso mogli zediniti za načrt, ki ga je sestavila Osrednja sekcija v Ljubljani. Po tem načrtu obstoja sekcija v Ljubljani, korporacije za reguliranje našega izvoza. Hkratu je bilo na teh zborovanjih izneseno tudi vprašanje o sestavi delegacije državnega predstavništva lesne trgovine na mednarodnih konferencah kontinentalnega lesnega trgovstva. Pokazalo se pa je, da naše trgovstvo za to še ni zrelo. Nadalje je gošpod ing. Kobi obrazložil tendenco pokrajinskih organizacij lesnega trgovstva za snovanje centralne zveze. Pri volitvah v sekcijo lesni trgovci so dobili celjski okraj 4 zastopnike, gornjegrajski pa 3. V odbor so bili izvoljeni sledeči gg.: Miklavžina Matija iz Braslova, Arijš Edmund iz Dobrne, Srebotnjak Ivan iz Sv. Petra v Sav. dolini, Cukala Maks iz Sv. Jurija ob Taboru, Matija Gorčar iz Mozirja, Ivan Krefel iz Kokarij in Stiglic Maks iz Rečice ob Savinji. Pri slučajnostih so bili med drugimi stavljeni predlogi glede krivičnega obdavljenja splavarjev in odprave dezolantnih razmer pri davčnih odbori, proti sušmarstvu, za ureditev poštnega prometa na avtobusnih progah v gornji Savinjski in Zadreci dolini ter odpravo splavarskih prometnih težko v Bosanski Gradski. Dalje je bil stavljen predlog, da se uredi pravni spor v pojmovanju žagarstva v lesnem obsegu, katerega tolmachi zveze industrijev za industrijski obrat, o uvedbi črnih knjig, o dvomljivih dobaviteljih, o ureditvi uverjenosti za zagiranje valute, o gozdarstvu in vzgoji pogozdovanja, o odpravi administrativnih in upravnih bremen pri Okrožnem uradu ter o razčiščenju razmer pri Pokojninskem zavodu. Zborovanje je trajalo štiri ure in se ga je udeležilo okrog 70 lesnih trgovcev.

Obrtniški tečaj za nemščino. Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI priredi, kakor smo že objavili, tečaj za nemščino in sicer za mojstre in pomočnike, sprejemajo pa se izjemoma tudi vajenci. Ker se je iz lanskega začetniškega tečaja prijavilo toliko število udeležencev, da je še nekaj prostih mest, se pozivajo tudi oni, ki lansko leto v tečaj niso zahajali, ki pa obvladajo že nekoliko nemški jezik, da se prijavijo. Tečaj se bo vršil ob večernih urah dvakrat na teden v Ljubljani v šoli na Cofzovo cesti. Pristojbina mesečno 10 Din. Rok za prijavo je do torka 29. novembra. Prijavitelj se je pri Zbornici TOI Zavodu za pospeševanje obrta v Ljubljani z dopisnico in točnim naslovom.

Vpisi v trgovinski register. V trgovinski register so se vpisale naslednje firme: Stober in Guček, čevljarstvo v Celju, B. Kolb & Predalič, trgovina s športnimi potrebščinami, Ljubljana, Panreklam, dr. z. o. z., Ljubljana (10.000 Din, poslovojni Kranje Slavko in Krosi Anton), Tone Verbič, tovarna usnja, Sinja gorica.

Vpisi v zadružni register. Zadruga državnih uslužbencev za nabavo kredita, r. z. z. o. z., Celje (načelnik dr. Dolničar Josip), »Belokranjska klet«, vinarska in sadjarska r. z. z. o. z. v Ljubljani (načelnik dr. Riko Fux), Narodno obrambna tiskovna zadruga v Ljubljani, r. z. z. o. z. (načelnik Majcen Ciril).

Sprememba pri veletrgovini Salus d. d. Ljubljana. Iz uradnega lista posnemamo, da je iz trgovskega registra izbrisan upravni svetnik g. lekarnar Mr. ph. Ciril Maver, ki je že pred časom izstopil iz družbe.

Plačilne olajšave za Romunijo. Kakor poročajo iz Bukarešte, so inozemski upniki izjavili, da so pripravljene pogajati se z Romunijo glede plačilnih olajšav za inozemska posojila pod temi-le pogoji: 1. Pripravljeni so dovoliti odgoditev z začetkom leta 1933. 2. Pripravljeni so sprejeti protivrednostni anuitet v letih namesto v devizah. 3. Kar se tiče obrestovanja samega, so sporazumni z znižanjem le tedaj, če se doprineše dokaz, da je stabilnost romunske valute zagotovljena. Upniki bi vzeli plačila v letih, ker bo sklenjen s Francijo sporazum o plačilnem prometu na podlagi kompenzacije in bi Francija inozemskim upnikom plačevala v francoskih frankih.

Konkurz za 86 grošev. Na Dunaju je sklenila neka lesna industrijska tvrdka z upniki poravnava. Neki upnik je dobil proces za večji znesek proti družbi. Ker pa dolžnica ob zapadlosti prvega obroka ni plačala, jo je upnik terjal, nato pa je družba plačala upniku znesek, ki je bil za 86 grošev manjši, kakor bi moral biti po mnenju upnika. Nato je upnik dosegel na pristojnem sodišču, da se mu je dovolila eksekucija cele njegove terjatve s stroški vred. Ta razsodba je bila potrjena po najvišjih institucijah, kar pomeni, da se je sodišče postavilo na načelo, da pravno nima nobenega pomena dejstvo, da je šlo samo za 86 grošev (7.21 Din).

Borza

Dne 24. novembra 1932.

Denar

V današnjem deviznem prometu se je uvrstilo iz Amsterdam, neizpremenjeni pa so ostali Curih, Newyork in Praga, dočim so devize Berlin, Bruselj, London, Pariz in Trst nekoliko oslabele. Nadalje je bil v zasebnem kliringu zabeležen zaključek avstrijskega šilinga po 8.50.

Ažio v italijanskem kliringu (26.5%) in nemškem kliringu (28.5%) je ostal neizpremenjen. Na zagrebški borzi so grški boni nekoliko popustili in notirajo 39—42. Tudi v zasebnem kliringu je tečaj šilinga neznatno popustil na 8.50 do 8.60, zaključeni pa je bilo 5000 šilingov po 8.55.

Udani v božjo voljo sporočamo sorodnikom, prijateljem in znanem, da je dobi Bog vzel med svoje angelčke našo nad vse ljubljeno hčerko

ZINKO BROZOVIČ

Spremlili jo bomo v soboto 26. novembra ob 4 popoldne izpred Splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana-Moste, dne 24. novembra 1932.

IVAN in MINKA BROZOVIČ, starši; MARIJA in NADICA, sestrice; BOGDANCEK, bratec.

Kranjska gora

Novih hiš je dobilo naše letovišče v zadnjih 10 letih 70, samo letos, v dobi težke krize 10. Sicer je pa po statistiki o tujskem prometu, ki ga prinaša koledar Družbe sv. Mohorja za 1933, izmed vseh slovenskih letovišč — mesti Ljubljana in Maribor nista letovišča — Kranjska gora po številu nočnin na 3. mestu: Bled, Rogaška Slatina, Kranjska gora. Razumljivo torej, da vsak, kdor more, zida novo hišo ali vsaj staro dviguje in popravlja, da bo vsaj kaj zaslužila.

Pomanjkanje denarja se čuti posebno zdaj, ko davčna uprava terjaja davke in Posojilnica zaostale obresti. Nekateri res nimajo prav nič denarja, zlasti kmetje, ki ne morejo, da bi radi, ničesar prodati, ali pa pod ceno. Letos so pa še pri živini, posebno pri prašičih, zaradi raznih bolezni utrpeli velike škode. Res hudi in težki časi! So pa vmes tudi taki, ki v kljub svoji pridnosti nimajo prave sreče in blagostova. Zopet drugi žive brez vse skrbi za svoje denarne obveznosti v nekem fatalizmu, češ bo že kako, kar pa nikakor ni prav. Številno brezposelnih se tudi vedno množi, poleg tega pa prihajajo še tuji, moški in ženske, dan za dnevom, uro za uro, prosjači.

Snež se nam je zadnji terek že pošteno ponujal in še diši po njem. Ta mesec ga še ne potrebujemo, sredi prihodnjega pa. Dovolj bodi, da ga vidimo po naših hribih in gorah!

Beli zobje: Chlorodont

Celje

Proračunska seja mestne občine celjske. V ponedeljek, dne 28. t. m. ob 6 zvečer se bo vršila v mestni posvetovalnici redna javna seja mestnega občinskega sveta celjskega. Na dnevnem redu je razgovor in sklepanje o mestnem proračunu za leto 1933., dalje poročila dveh odsekov in slučajnosti.

Konstituiranje novega odbora mestne hranilnice. V ponedeljek, dne 21. t. m. se je vršila prva seja novega odbora mestne hranilnice. Za predsednika upravnega odbora je bil izvoljen mag. ph. g. Posavec, v direktoriju se pa nahajajo še gospodje: notar Franc Burger, mestni župan dr. Al. Gorčan, odvetnik dr. Ernest Kalan, drogerist Josip Kramer, knjižničar Franc Leskovec, gimnazijski profesor Franc Mravljak, poslanec Ivan Prekoršek in hotelir Franc Rebeushegg.

Kvartetni večer društvenega kvarteta celjskega moškega pevskega društva s sodelovanjem komorne igralke g. Alme Seidler, članice dunajskega mestnega gledališča, se bo vršil dne 2. decembra t. l. ob 8 zvečer v kinodvorani hotela Skoberne.

Umrl je v tukajšnji javni bolnišnici Ivan Rom, 5 letni sin rudarja iz Ljubo. **Osumljen umora.** 23 letni V. G., pristojen v Škofjo vas pri Celju, brezposelni natak, je bil dne 23. t. m. zaradi telefonskega obvestila jeseniške obmejne policije aretiran, ker je osumljen umora v Podrožici (Rosenbach) na Koroskem. Imenovani se je mudil zadnje dni v Podrožici in je bil pred tremi dnevi odgonskim potom pripeljan iz Avstrije v Celje.

Tatvina suknjiča. G. Špeglihu Francu, trgovskemu slugi v Tončičevih lekarni na Glavnem trgu, je dne 23. t. m. ukradel 700 Din iz stanovanja istotam usnat suknjič, vreden 700 Din.

Najdena ženska torbica. Dne 21. t. m. popoldne je bila v Gosposki ulici najdena ženska črna usnjata torbica z manjšo vsoto denarja.

Sport v nedeljo. V nedeljo dne 27. t. m. se bo vršila ob 2 popoldne na Glazji državnozredna prvenstvena nogometna tekma med SSK Celjem in SK Olimp.

Plui

Zadnja pot Ivana Gombača. Pretekli ponedeljek smo spremili k večnemu počitku Ivana Gombača, tajnika tukajšnjega okrajnega glavarstva. Pogreba se je udeležilo izredno veliko občinstva, posebno državnega uslužbenstva, mnogo Primorcev ter skupina njegovih tovarišev iz Maribora. Na pokopališču so se poslovili od pokojnika v lepih besedah g. župnik Svet, ki je opravil tudi cerkvene obrede in okrajni glavar dr. Bratina. Pevski zbor Glasbene Matice mu je zapel v slovo nagrobno.

Zlobožnost brez primere. Letos spomladi so bila polomljena in porezana ob cesti od Turnišča do Jurovcev nasajena mlada sadna drevesca. O tem primeru zlobe smo svoječasnje že poročali. Okrajni čestni odbor je poslal nova drevesca, ki jih je pa sedaj zlobna roka zopet deloma porezala, deloma izruvala, kljub temu, da so bila z ograjo zaščitena. Škoda je zopet ogromna, ker je uničenih še več dreves, kakor spomladi. Vse je ogoričeno nad to brezprimerno zlobožnostjo; oblasti so odredile strogo preiskavo.

Tatinska četvorica v kehi. Ptujskim orožnikom se je posreželo zasačiti štiri rokovanjave in delamrže, ki so kradli, kar jim je prišlo pod roke. Zlasti kolesa niso bila varna pred njimi. Oddani so bili v zapore okrajnega sodišča.

Raše

Pomožna akcija za brezposelne bo letos kazala povsem drugo lice kakor prejšnje leto, ker se mora za vsako občino ustanoviti poseben pomožni odbor za brezposelne domače občine. Ta odbor mora sestaviti seznam vseh resnično revnih občanov, ki bi bili potrebni podpore iz skupnih sredstev. Ta odbor mora tudi nabirati pri premožnejših občanah živila in denar za prehrano revnih soobčanov. Dolžnost vseh občanov bo, skrbeti za svoje soobčane. Ne bo več dopustno, da bi eden živel v izobilju, drugi pa po njegovi krivdi stradali, da bi bogataš se masil ob pečenici, prehrano revnih pa prepuščal drugim manj premožnim, ampak dolžnost vseh bo, dajati po možnosti in po imetju.

Na Smolniku je umrla preteklo nedeljo gospa Marija Urbas, bivša veleposelstnica pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, mati gospe Marice Sernčeve na Smolniku. Posestvo pri Sv. Lovrencu je izročila sinu Janku in se preselila k svoji hčerki v Smolnik, kjer je ob dobri in skrbni postrežbi doživela visoko starost 82 let. Naj v miru počiva!

Braslovče

Po uspehi prireditelj »Scapinove zvijačice« na Martinovo nedeljo pripravila Katoliško prosvetno društvo skupno z Marjino družbo in pevskih društvom dostojno proslavo 8. decembra. Marjini praznik naj zbere vso braslovško mladino v naši dvorani. — Naša župna cerkev se ljubi težkim razmeram vedno prenavlja in kraši. Po temeljiti obnovitvi notranjštva se letos popravili in prebarvali lepi baročni stolp, nabavili novo mašno obleko in s srebrnom okovano mašno knjigo. Te dni pa je mojster Jenko iz St. Vida nad Ljubljano postavil na kor motor za pogon mela pri orglah. Deluje brezhibno in napravo vsakomur priporočamo.

O pripravah za smučanje v terenu

Vsak smučar se spravi v tem času na točen pregled svojega smučkega orodja. Pri terenskem smučanju trpijo največ robovi. Če so ti obrabljeni, damo smuču v smučko delavnico, kjer nam napravijo zopet *šice robore*, obenem nam smuču uravnajo, če so se zvrgle — ukrivile. Istotako pregledamo stremenja, jih osnažimo in namažemo z mastjo ali oljem. Trpežnost stremenja izredno povečamo, če jih namočimo v lanenem olju in nato dobro posušimo. Pri palicah si ogledamo krpljice, kjer morajo biti v najboljšem stanju pletvice — jermenčki, ki nam drže skupaj obod. Naši terenski smučarji (ne vsi, toda večina) imajo preozke smučarje. Terenske smučarji naj imajo pri stremenju najmanj 7½ cm do največ 9 cm.

Trpežnost novih smuču izredno povečamo z impregniranjem. Navadno razmažemo na drsno ploškev ketrana, ki ga vtremo v posebno pripravo (Lötampe) v les, ki postane na ta način gladek in odporen. Zelo dobro je tudi, če plohe po drsni ploški večkrat namažemo z lanenim oljem (najbolje v vrelem stanju) in jih nato presušimo. Spomladi, ko je v višinah izredno toplo sonce, namažemo smuču s klistrom ter jih postavimo za nekaj ur v obdelavo solnčnega žarka. Na opisane načine impregniranja pridobimo smuču veliko na trpežnosti.

Vsakemu tekmovalcu v smuku in slalomu delajo na smučah največ preglavice robovi. Če le par dni treniramo v trdem snegu, se nam robovi obrabijo. Inozemski tekmovalci so temu odpomogli že pred leti na ta način, da so si dali vdelati na smuču kovinske ali gumijevke robnike. S temi robovi lahko odrežemo vedno in v vsakem snegu ostri kristjanje in ostale njegove vrste. Robnike si damo lahko vdelati tudi že pri nas v sportnih trgovinah.

Par mesecev prej kot zapade sneg, je potreben *gimnastični trening*. Najbolje pa je, če vadimo vaje, katere si sestavimo in ki so nam najljubše, celo leto, v jeseni pa trening postrimo. Tudi *gozdni tek* je za terenskega smučarja izredne važnosti (globoko dihanje; kolena namenoma dvigujemo visoko in z rokami krepko zamahujemo); zadostuje enkrat na teden. Ko zapade sneg, si izberimo manjši teren, kjer vadimo vse like, da se jih iznova privadimo. Drugič gremo na krajšo turo, potem na daljšo itd.

Naši terenski smučarji imajo to slabo navado, da smučajo vedno samo s par liki, n. pr. telemark levo in kristjanje desno. Ko enkrat to zna, potem »poje« samo telemark in kristjanja. Kdor pa hoče, da bo enkrat dober terenski smučar, naj vadi tiste like največ, katere zna najmanj! — C. P.

Razne sportne vesti

Na kongresu Zveze sportnih Zvez so imeli posamezni odborniki zanimive referate. Nas najbolj zanimata poročila o zdravniški kontroli sportnikov in o sportu v šoli. To sta dve vprašanji, o katerih smo na tem mestu že večkrat razpravljali. Sport ne bo nikdar koristil mladini tako, kot bi bilo treba, če ni sodelovanja zdravnikov, iz poročila na kongresu posnemamo, da je pri nas v tem pogledu še prav malo storjenega. Zimsko sportna Zveza ima obvezne zdravniške preglede, ravno tako tudi nekatere nogometne podzveze. Na področju zagrebške nogometne podzveze je zabeleženih par slučajev, ko so zdravniki prepovedali mladeničem igrati nogomet, radi slabih pljuč. Toda to je le nekoliko slučajev. V celoti smo še pri začetku. — Vsakega aktivnega sportnika bi morali zdravniki večkrat pregledati. — Na ta način bi ugotovili ali gotova sportna panoga zdravo vpliva na razvoj telesa. V nasprotnem slučaju bi pač svetovali drugo panogo sporta ali pa tudi prepovedali vsako sportno udeleževanje. Brez tega ne more sport tako koristiti kot pričakujemo.

Drugo važno poročilo je o sodelovanju šole v sportu. Že večkrat smo napisali, da bi morala šolska vodstva dopustiti mladini sodelovanje v sportu. Kaj pomaga parola: dajte mladini zraka in solne, če pa ji tega merodajni ne dajo. Mladino, ki ždi vsak dan po par ur v zatohlih šolskih sobah, peljejo k telodvadu zopet v zaprt prostor. Tam, namesto da bi se ji dopustilo gibanje tako, kot ga zahteva otrokovo telo, ga vežbajo po sistemu, ki je sličen vojaškemu drilu. Slepo mehanično delo, ki ima za cilj slepo pokorščino. Mladina vzgajana po sedanjem sistemu nima borbenosti, brez te je pa danes človek nemogoč v življenju. Gimnastike, ki bi razbijača vse telo, ne poznajo v šolah. Ena sama ura vežbanja na zraku, prilagoden sportnim pojmom, bo koristila več kot deset ur v telodavnici. — Referent predlaga sporazum s sportnimi klubi, ki bi šolam odstopili svoja igrišča, kjer bi mladina vadila. Tako sodelovanje smo v našem listu predlagali že pred leti. Sodelovanje šole s klubskimi vodstvi bo le v korist mladini. Naravno le pod strokovnim nadzorstvom. Nič ne škoduje mladeniču bolj kot nesmotrno udeleževanje v katerikoli sportni panogi. Obenem je pa ravno šoloobvezno mladino najlažje kontrolirati po šolskih zdravnikih. Tak sistem imajo skoraj v vseh evropskih državah. Imajo pa seveda primerno število sportnih učiteljev. Do idealne ureditve tega vprašanja pa ne more priti v naši državi prej, da bo tudi pri nas ustanovljena visoka šola za telesno vzgojo.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 25. novembra: 11.15 Šolska ura: Rudna bogastva dravske banovine (J. Zabkar) 12.15 Plošče 12.45 Dnevne vesti 13.00 Cas, plošče, borza 17.30 Salonski kvintet 18.30 Goriška Brda (dr. K. Capuder) 19.00 Francosčina (prof. Kuret) 19.30 Gospodinska ura: O domačnosti (Marija Kmetova) 20.00 Prenos koncerta »Sloga« s sodelovanjem zagrebškega godalnega kvarteta 21.30 Prenos iz kavarne Zvezla 22.15 Cas, poročila.

Sobota, 26. novembra: 12.15 Plošče 12.45 Dnevne vesti 13.00 Cas, plošče 17.00 Salonski kvintet 18.00 Angleščina 18.30 Gimnastične vaje 19.00 Poglavje iz sociologije (dr. A. Gosar) 19.30 Zgodovina filozofije (dr. Veber) 20.00 Prenos opere iz Zagreba: Schubert, »Pri treh mladenkah« 22.30 Cas, poročila, plošče.

Drugi programi

Sobota, 26. novembra:

Zagreb: 20.00 Opereta »Pri treh mladenkah« — Gornja Italija: 20.45 Varietetski program 22.00 Opera in filmska glasba — Barcelona: 21.05 »Siegfried« (Wagner), prenos iz licejskega gledališča — Stuttgart: 20.00 München, nato koncert — Toulouse: 20.30 Simfonični koncert 21.00 Večerni koncert — Berlin: 20.00 Königsberg 22.15 Plesna glasba — Belgrad: 20.00 Zagreb — Rim: 20.45 »Fata Malerba«, glasbena basen — Beromünster: 20.00 Simfonični koncert — Langenberg: 20.00 Pester večer — Praga: 19.35 Kabaretni program 20.35 Melodije — Budapest: 21.00 Lahka glasba — Varšava: 20.00 Lahka glasba 22.05 Chopinove skladbe — Pariz-Eiffel: 19.30 Gledališki večer.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petlinjska vrstica po Din 250. Za pisarne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iskanje

Pošteno dekle
vajevo kuhanja, išče mesto služkinje pri dobri družini v Mariboru. Naslov v upravi »Slovenca« v Mariboru. (a)

Slovenka
sedaj uslužbena v Beogradu, dobra, zanesljiva kuharica, želi zaradi domotožja najti mesto v Sloveniji, najraje v grščini ali v mestu proti mali plači ali napitnini. — Cenjene ponudbe na: A. Uršič, pri g. Živkovič, Šumatovačka ulica 10 — Beograd. (a)

Služba dobe

Žagarja za motorko
sprejem. Kavcija 1500 Din. Ponudbe in naslov v upravi »Slovenca« pod »Stalna služba« 16.798. b

Še ena zastopnica
se sprejme v Kolodvorski ulici 3, dvorišče. (b)

Gospodično

20—25 let, prikupljive zunanosti, vajeno gospodinjstva in trgovine — sprejme pekarija v Ljubljani. Prednost imajo one, katere so imele že slične službe. Nastop takoj. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »3000 Din kavcije« št. 16.853. (b)

Zenitbe

Vdovec
35 leten, revirni logar — želi takoj poročiti 20 do 32 letno kmečko dekle z nekaj gotovine. Ponudbe pošiljati na upravo »Slovenca« pod »Zena lovca« št. 16.800. (z)

Pouk

Krojači, šivilje,
nešivilje! Dnevni in večerni tečaj prirobovanja z jako znižanim honorarjem otvori Krojno učilišče Smartinska c. 24, poleg kolodvora, dne 28. nov. Vpisovanje dnevno. Kroji po meri, cena 15—20 Din. Ne zamudite ugodne prilike! (u)

Denar

Vložne knjižice
kupite ali prodajte najbolje pri Komanditni družbi M. Jankole, Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II. Telefon 30-52. (d)

Vrednostne papirje
vseh vrst, tu- in inozemske, obveznice, založnice, srečke in hranilne knjižice vseh denarnih zavodov kupujemo in prodajamo M. Jankole komanditna družba Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II. Telefon 30-52. (d)

Objave

Preklicujem
in obžalujem vse žaljive besede, ki sem jih izrekli glede Franca Jeretine iz Vrhovca, P. Andrejka Agneza. (o)

Preklicujem
svojege sina Janeza. — Kdor bi od njega kaj kupil, je neveljavno. Pečnik Jože, Dravljice 16. (o)

GREŠITE MNOGO
ako ne čitate redno SLOVENCA

Stanovanja

ODDAJO:
Stanovanje
treh sob, kuhinje in pritlikin oddam takoj v Streliški ulici 29. (č)

Dvosobno stanovanje
za 450 Din oddam v Mariborski ulici št. 24 (blizu Stadionu). (č)

Dvosobno stanovanje
s pritlikinami v novi hiši, elektrika, vodovod, dve minuti od postaje oddam za 350 Din. Poizvedbe pri Ogrinu v Dev. Mar. v Polju št. 108. (č)

Enosobno stanovanje
se odda v pekariji Jerko, Dunajska cesta 97. (č)

Stanovanje
enosobno, lepo, solčno, oddam takoj. Naslov pove uprava pod št. 16.855. (č)

Posredstva

Droben oglas v »Slovenca«
posredstvo ti hitro prodaja, če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da. (o)

Realitetna pisarna
Ljubljana, Wolfova ul. 1, posreduje pri nakupu in prodaji hiš, posestev, pri oddaji in najetu stanovanj, lokalov. Postrežba hitra, kulantna. (p)

Kupim hišo
stanovanjsko, v mestu, od 500—700.000 Din. Plačam v gotovini. Posredovalci izključeni. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.791. (p)

Kupimo

Zlato
(stara zlatina) kupujemo. M. Jankole, komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova 6/II. Telefon št. 30-52. (k)

Bukova drva in ogelje

kupuje stalno
Uran Franc
Ljubljana
Sv. Petra cesta 24.

Glasba

Harmonij
dobro ohranjen, se kupi. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Harmonij« št. 16.830. (g)

Auto-motor

Lokomobil
od 35—60 HP, v rabljivem stanju, prirejeno za kurivo z drvmi in žaganjem, kupim. Ponudbe z označbo cene na: Josip Čadež, Ravnagora, Goriški kotar. (f)

Zivali

Konj
za vsako porabo, z vozom in konjsko opremo, naprodaj. Pečovnik, Glinice, Tržaška cesta 23. (f)

Prodamo

Če avto svoj stari prodajal
ali motorja bi znebiti se rad, brž kupec ti mnogo prihrani Slovenec najmanjši inšert!

Namočeno polenovko
vsak petek pri I. Buzzoni. Lingarjeva ulica. (l)

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izbiri v vseh vrstah za strojno pletenje in ročna dela po namiznih cenah pri tržki Karl Prelog Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Prst, presejano,
za vrtove, posek za dvorišča in material za zastiranje Vam dobavlja mest. stavbenik Anton Mavrič, telefon 33-82. (l)

Pult
2 m dolg, in stelaža 5 m dolga, naprodaj. Florijanška ulica 22. (l)

Jabolka po 1 Din
naprodaj v javnem skladišču, Dunajska c. 33. (l)

Puhasto perje
čisto, čohano, I. vrste 34 Din, II. vrste 24 Din, čisto belo gospe 130 Din, čisti puh 250 Din kg — razpošiljam po poštne povzetju. — L. Brozović, kemična čistilnica perja, Zagreb, Ilica 82. (l)

Tri minute reklame

Kratka poročila o reklamih, izhajajoča ob četrtih ali petkih.

Zimskosportne izložbe.
Kdor prodaja zimskosportne predmete, naj ne pozabi, posebno markantno razstaviti jih v izložbenem oknu. Učinek naj skuša stopnjevati izložbeni lepak. Mogoče si izberete tole besedilo:

Pravo veselje s smučarskim sportom
doživite šole, če si izberete naše zimskosportne obleke

Namesto besede »zimskosportne obleke« si lahko izberete tudi druge oznake, n. pr. »smučarska obleka«, »smučarska oprema« itd. Vsakemu sportniku je mnogo do tega, da nastopa športno pravilno, zato utegne biti učinkovito tole besedilo:

Sportno pravilno ste opremljeni,
če si izberete naše zimskosportne predmete

Lahko se sklicujete tudi na izkušnje. N. pr.

Izkušeni smučarji
imajo najrajši naše smuče!

Kratek čas, ki nas še loči od božiča
je treba izkoristiti za velike blagovne dni. Predvsem naj dobe izložbe božični značaj. Istotako tudi lokali sami.

Za posredne darove naj bodo pripravljeni tudi darilni kartoni, smrekove vejice, trakovice in vrvice. Kupci radi vidijo, da jim kupljene stvari le o zavijejo. Za primerne škatle ima poskrbeti kartonažna industrija.

V izložbah so največje važnosti cene. »Ven s cenami!« je parola. Borite se z odrtim vezirjem in pokažite, da se tudi dobro blago dobi za nizko ceno. Kaj sibo vpliva, če nima ta ali oni predmet navedene cene. Kupec se enostavno ne upa v trgovino.

V teh časih je treba vpoštevati oslabele kupno moč konumentov, zato pa naj prevladuje v izložbah srednji žanr. Božični predmeti naj imajo karakter cenovnosti. V ta namen je treba vpoštevati cene konkurence, da na pride na glas »dražje trgovine«!

Priporočamo, da si izberete za božične izložbe kakor tudi za lepake, letake in časopisno

reklamo učinkovite nanise, ki skušajo ugoditi željam po cenenih nakupih. N. pr.

Ali imajo vaši ljubi drage božične želje? Pri nas Vam vse želje poceni izpolnimo!

Mnogi ljudje si delajo skrb radi božičnih nakupov. Na take se obrača napis:

Nobenih skrbi radi Vaših božičnih darov! Pri nas dobite najlepše darove za malo denarja!

Splošen napis bi bil:

Kar iščete pri božičnih darovih, najdete pri nas v veliki izbiri po nizkih cenah!

Ti napisi morajo biti za izložbena okna iako veliki, da zavzamejo vsaj gornjo četrtino.

Kôt za smeh v izložbenem oknu.

Vrčje podjetje je postavilo sredi izložbe trikotat stebra s tremi različnimi zrcali, od katerih je vsako podajalo sliko pasanta, ki je gledal van, v drugi karikani obliki. Steber se je obračal vsakih par sekund.

Gledati se je mogel vedno le en pasant, vsi drugi pa so morali čakati, da so prišli na vrsto. Med tem, ko so se nekoč naselili smeha od krohovalčega se pasanta, ki se je pravkar opazoval v zrcalih, so si m m grede o ledali izložbo z različnimi predmeti v o okusni dekoraciji in s presenetljivo nizkimi cenami. Baje je izkupiček poskočil za 40%.

Mnogi trgovci

gverijo: »Kupujte moje blago!« In uspeh je enak nič!

Noben čudež! Kupec ima dandanes druge skrbi! Ni mu do tega, da bi zpolnjeval želje trgovca.

Sam ima dovolj želja, ki še niso izpolnjene. N. pr.: dobro blago, lepo blago, poceni blago.

Prednosti nasproti temu, kar je bilo dosedaj. Ugodnosti vseh vrst!

To je treba kupcu objubiti in mu nuditi.

Denarja, ki ga nereda da iz rok, mu ne smete niti omisliti.

Kontekcija — moda!
Najcenejši nakup Anton Presker Sv. Petra cesta št. 14 Ljubljana. (l)

Prvovrstni koruzni in činkvanti zdrob
po najnižjih cenah pri Pavel Bertonec, vajeni mlin v o m ž n e

Lepa jabolka
vedno na zalogi pri Gospodarski zvezi v Ljubljani

Fige, laško brinje
in orehova jederca nudi najceneje Sever & Komp., Ljubljana. (l)

Tvrška A. VOLK
Ljubljana, Restlerova cesta 24. tudi naprave vse vrste obratne mline in tržne mlinarske izdelke. Zahtevajte cenik!

PUH — PERJE
R. MIKLAUČ LJUBLJANA

V neizmerni žalosti naznanjamo tužno vest, da je naša nad vse ljubljena žena, hči itd.

Angela Stangelj
žena posestnika in poštarja
danes 23. novembra v Božu zaspala.
Pogreb bo 26. novembra ob 8 dopoldne.
Stopiče pri Novem mestu, dne 23. novembra 1932.
STANGELJ FRANC, mož in ostalo sorodstvo.

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

Stickles se je najprej resno ozri naokoli, da bi se prepričal, ali so vrata zaprta. »No, dobro,« je izpregovoril čez nekaj časa, »zvedite torej, kar domnevam že dolgo časa; povest o dragoceni ogledali me je nanovo utrdila v mojem mišljenju. Toda obljubite mi, da ne boste izdali niti besedice, kar vam bom povedal.«

»Obetam vam to na svojo moško čast, dokler ne sami ne odvešate od molčanja.«

»To mi zadestuje in zaupal vam bom svojo skrivnost. Saj vas bo ta v nekem oziru pomirila, dasi vas bo v drugem zbegala. Če se ne motim, vas novica, ki vam jo je stari lopov povedal, preden je izvršil tatvino, teži huje kakor sama tatvina.«

»Tega ne tajim. Samo zaradi Lorne, pa da bi izjavil svetnikov namen, sem se hlinil, da smatram zadevo za tako površno. Če bi pa za gotovo vedel, da mi je njen oče ubil očeta, ne bi mogel biti nikoli več vesel.«

»Na srečo vas lahko rešim te tajne skrbi, sinko. Toda treba vam bo moči in poguma, da boste prenašali novo bridkost, ki vam jo moram prizadeleti.«

»Prizadeval si bom, kolikor bo v moji moči,« sem odvrnil.

Stickles se je udobno zleknil v naslanjaču in krepko potegnil iz pipe.

»Pred več ko pred pol letom,« je prišel pripovedovati, »sem jezdil iz Dulvertona v Watchet —«

»Iz Dulvertona v Watchet!« sem vzkliknil — »to me spominja na —«

»Ne segajte mi v besedo, John, sicer ne zinem več besedice. Mračilo se je že in bil sem upehan

in utrujen; razen tega me je venomer grizlo, ker od someščanov kaj podrobnejšega o nekem skrivnostnem početju trgovca Huckabacka. Pot je bila vse težavnejša in nazadnje je držala strmo proti obali. Ko sem jo zavil mimo neke skale, sem zagledal tik pred seboj buče morske valove. Konj se mi je plašil in je prestrašeno odskočil, kajti sever, ki je vel s celine, naju je škropil s penami in pršečim dežjem. Ob vznožju skalovja, ki na onem mestu ne pada strmo v morje, je bilo dovolj prostora zame in za konja. Mesta Watcheta še ni bilo videti, kajti vmes je ležalo neko gričevje. Toda na koncu rumenega peščenja je stala v zavarovanem kotu čedna hišica, ki mi je iz nje stajala naproti prijazna lučka. Takoj sem okrenil konja proti nji, ker sem upal dobiti tamkaj gostoljubno prenočišče. Ko sem potikal, se je prikazal pri zamreženem oknu obraz in takoj nato je neka ženska odrinila zapah pri vratih in mi odprla. Kakor sem sodil po njenih temnih očeh in zagoreli polti, je bila bržčas doma z juga; tudi je čakala, da sem jo ogovoril, česar ne bi nobena naša rojakinja storila.

»Ali bi mogel dobiti prenočišče pri vas,« sem vprašal in nehoti privzdignil klobuk; »oba sva trudna in lačna, konj in jaz.«

»Posteljo lahko dobite,« je odvrnila, »ne vem pa, ali vam bo jed povšeč. Ribiči zaradi naraslega morja niso mogli vreči mrež v morje. Imamo pa nekaj prekažene svinjske gnjati.«

»Prekažene slanine, bočete reči. To je dobro, pa kakega pol tuceta jajec in vrček piva. Res, kar slane se mi cedé po taki južini. Je li to krutost ali gostoljubnost?«

Ženska se je glasno zasmejala. »Vi ste drugačni kakor tukajšnji ljudje; imate nekaj soli v glavi in se znate šaliti.«

»In posebno izbornost jesti. Čudili se še boste mojemu teklu!«

Ne vem, s čim sem si osvojil mlado gostiteljico, s svojo vročino šaljivosti ali vztrajnim hvaleženjem nje. Prikupila se mi je s svojo kuharsko umetnostjo in živahnim vedenjem — toda njena zunanost mi ne bi bila nikoli nevarna.

Kmalu sva zaupno kramljala in nisem se mogel dovolj načuditi, kakšna muhavost usode je pognala to pametno gospo, ki je morala biti nekoč zelo lepa, v to samotno krčmo ob morski obali. Kako se je združila s svojim škorkljamim možem, ki je čez dan delal v Watchettu kot lončarski pomočnik, in kaj pomeni nenavadni grb nad njenimi vrati: grda mačka, sedeča na prelomljenem deblu?

Toda moja radovednost ni preveč trpela, kajti komaj je ženska zvedela, da sem nekak kraljevski uradnik, je takoj zahtevala nujno potrebo, da bi mi vse povedala. Ze zdavnaj si je želela, da bi našel na kakega pametnega, poštenega človeka, ki bi poznal zakone. Okoliški sodniki je namreč niso hoteli poslušati, češ, da ima eno kolesce preveč v glavi in je bržkone tuja.

Trdila je, da je takoj prvi dan klela usodo, ki jo je dovedla tjakaj. Prostovoljno ne bi nikdar in nikoli več prišla v to nesrečno deželo, ki v nji pol leta vlada megla, a ostali čas ne neha deževati. Ime ji je bilo Benita, bila je rodom Italijanka in je prišla s svojih domaćih gor v Apuliji v Rim iskat sreče. Ker je bila spretna in olikana, je kmalu dobila službo v nekem hotelu in je lahko poslala kdaj pa kdaj staršem vsotico denarja. Dobro se ji je godilo in lahko bi bila ostala v svoji solnični domovini, se omožila in dobro zaslužila. Toda lada usoda je neki dan dovedla v Rim bogato angleško plemiško rodbino, ki je želela obiskati papeža. To pa ni bil edini vzrok, da je odrinila na

tako dolgo potovanje. Benita je zvedela, da je morala ona rodbina zaradi neke usodne zarote zapustiti Anglijo. Celotne zadeve ni mogla Benita nikoli povsem doumeti, vedela je samo to, da je šlo za neko veleposredstvo in da je bila pred kratkim umrla sestra nekega lorda omožena z lordovim političnim nasprotnikom.

Ti odlični in zelo radodarni ljudje so iskali strežnice, ki naj bi prevzela skrb za njihove otroke in stregla visoki gospe ter jim spotoma tolmačila italijanščino. Ko so ponudili Beniti to službo, jo je takoj z veseljem sprejela, ne da bi bila kolčkov slutila, kako žalostno se bo končalo. Imela je zelo rada otroke in je prejemale bogata darila, tako da je mogla poslati svojemu očetu poln čevljev denarja.

Sprva ji je šlo vse po sreči. Mladi lord je bil nadvse vesel in srečen. Skoraj nikoli se ni vozil, temveč je dirjal na konju pred kočijo. Neoborožen, brezskrben in zaupen kot otrok je jezdil čez drn in strn; modro južno nebo in sveži zrak sta ga vsega prevzela. Kdorkoli je prišel v njegovo bližino, je moral biti z njim vred vesel.

Benita si je obrisala oči, preden je nadaljevala svojo povest. Nato mi je pripovedovala, kako je potovala z ono rodbino po severni Italiji in južni Franciji, deloma na vozu, deloma na mulah, često tudi peš, toda zmerom vesela in dobre volje. Otroci so bili veseli in vsi razigrani, zlasti mala hčerka, ki je imela nekaj let več od svojega brata. Kdo bi bil mogel potemtakem misliti na kaj hudega?

Toda Benitine zle slutnje so se vendarle kmalu uresničile. Potniki so bili tedaj na francoski strani Pirenejev in neki dan je hotel pojezditi lord malo naprej, da bi prišel do nekega imenitnega razgledališča. Obeta je svoji gospe, da ji bo vse tako natanko opisal in dopovedal, kakor da bi videla kraj z lastnimi očmi.